

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

NTM-CENTRALEN I SÖDRA ÖSTERBOTTENS PLAN FÖR TILLSYN AV MILJÖSKYDDET

18.2.2022

Innehåll

0	Inledning.....	4
1	Områdets miljöförhållanden och verksamheter som orsakar risk för förorening	7
2	Organisering av och resurser för tillsyn.....	9
3	Datasystem	10
4	Tillsynens mål och uppgifter	10
5	Tillsynsavgifter	12
6	Utlåtanden	13
7	Sökande av ändring.....	14
8	Tillsyn av miljöskyddslagen.....	14
8.1	Tillsynsmyndigheter	14
8.2	Tillsyn av miljötillståndspliktiga verksamheter	15
8.2.1	Tillsynsobjekt.....	15
8.2.2	Riskbedömning och tillsynsklasser	16
8.2.3	Uppgörande av tillsynsprogram	18
8.2.4	Periodiska inspektioner och andra inspektioner.....	18
8.2.5	Kontrollplaner, periodiska rapporter och utredningar	19
8.2.5.1	Kontrollplaner	19
8.2.5.2	Periodiska rapporter	20
8.2.6	Störningssituationer, exceptionella situationer och olyckor	20
8.3	Tillsyn av verksamheter som omfattas av allmänt anmälningsförfarande.....	21
8.4	Behandling och tillsyn av anmälningar enligt miljöskyddslagen.....	22
8.4.1	Återvinning av vissa avfall i markbyggnad	22
8.4.2	Tillfällig verksamhet som orsakar buller och skakningar	22
8.4.3	Anmälningar om sanering av förorenad mark och grundvatten.....	23
9	Tillsyn av avfallslagen.....	23
9.1	Tillsynsmyndigheter	23
9.2	Iakttagande av avfallslagen i tillsyn av miljötillståndspliktiga verksamheter	24
9.3	Inspektioner och inspektionsplaner	24
9.4	Registrering och tillsyn av avfallstransportörer och -förmedlare	24
9.5	Tillsyn av internationella avfallstransporter	26
10	Tillsyn av kemikalielagen och utsläpp av skadliga ämnen.....	26
11	Tillsyn av miljöskyddslagen för sjöfarten	27
12	Tillsyn av marktäktslagen.....	28
12.1	NTM-centralens uppgifter enligt marktäktslagen	28
12.2	Gemensamt tillstånd enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen	28

13	Tillsyn av vattenlagen	29
13.1	Tillsynens inriktning och tillsynsmyndigheter.....	29
13.2	Anmälningsförfarande enligt vattenlagen och prövning av tillståndsbehov.....	29
13.3	Tillsyn av vattentillstånd och laglighetstillsyn av vattenlagen.....	30
14	Anmälningar från allmänheten	32
15	Förfarandet med förvaltningstvång och förundersökningsbegäran.....	33
15.1	Förvaltningstvång	33
15.2	Förundersökningsbegäran	35
16	Myndighetssamarbete och kommunikation	36
16.1	Myndighetssamarbete	36
16.2	NTM-centralernas centraliserade uppgifter och specialiseringsuppgifter	37
16.3	Information och kommunikation	38

Bilagor

Bilaga 1: Sammanställning i form av en tabell över NTM-centralen i Södra Österbottens tillsynsobjekt (tillståndspliktiga, anmälningspliktiga och registreringsålagda verksamheter enligt miljöskyddslagen, tillståndsbeslut som handläggs gemensamt enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen, verksamheter som registreras enligt avfallslagen, projekt som är tillståndspliktiga enligt vattenlagen).

0 Inledning

Syftet med miljötillsynen¹ är att säkerställa att verksamheter, som kan förorsaka förorening i miljön, följer miljölagstiftningen samt tillstånd och bestämmelser som beviljas av myndigheterna. I tillsynen följs dessutom verksamhetens miljökonsekvenser upp såsom även förändringar i verksamheten och verksamhetsmiljön. Med tillsyn avses åtgärder, som tillsynsmyndigheten vidtar i syfte att främja och säkerställa efterföljande av lagen samt stadgar och bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen. I sitt verksamhetsområde övervakar NTM-centralen i Södra Österbotten de miljö- och vattentillstånd som Regionförvaltningsverket i västra och Inre Finland och föregående statliga tillsynsmyndigheter har beviljat. När det gäller ansvarsområdet för miljö och naturresurser omfattar NTM-centralen i Södra Österbottens verksamhetsområde landskapen Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten. Dessutom sköter NTM-centralen i Södra Österbotten den riksomfattande uppgiften som kontaktpunktsmyndighet för förnybar energi.

Målet är att tillsynen ska vara planenlig och fokusera på verksamheter och uppgifter som har betydande miljökonsekvenser. Enligt 168 § i **miljöskyddslagen** (527/2014, senare Miljöskyddsl) ska den statliga tillsynsmyndigheten, dvs. NTM-centralen, för den regelbundna tillsynen enligt denna lag göra upp en tillsynsplan för sitt område och ett tillsynsprogram som gäller periodiska inspektioner och annan regelbunden tillsyn över tillståndspliktiga, anmälningspliktiga och registreringspliktiga verksamheter. Tillsynsplanen ger en helhetsbild av tillsynsmyndighetens uppgifter, medan tillsynsprogrammet presenterar anläggnings-² och objektspecifika tillsynsåtgärder under programperioden (vanligen ett år).

Tillsynsplanen bör ses över regelbundet och den ska innehålla uppgifter om områdets miljöförhållanden och verksamheter som medför risk för förorening och om tillgängliga resurser och metoder för tillsyn. Planen ska också innehålla en beskrivning av grunderna för ordnandet av tillsynen och för riskbedömningen samt en beskrivning av samarbetet mellan myndigheterna, som ansvarar för tillsynen. Utöver i miljöskyddslagen stadgas om kraven på innehåll i tillsynsplanen i 28 § i miljöskyddsförordningen (713/2014, senare MiljöskyddsF).

¹ Miljötillsyn avser i denna tillsynsplan tillsyn enligt miljölagstiftningen.

² Termen anläggning är ett allmänt begrepp och betyder i denna tillsynsplan tillsynsobjekt i allmänhet, även exempelvis avstjälningsplatser, torvutvinningsområden, djurstall m.m. där det inte finns en egentlig anläggning.

YSA 28 § Valvontasuunnitelma

Ympäristönsuojelulain 168 §:ssä tarkoitetussa valvontasuunnitelmassa on oltava:

- 1) yleisluontoinen arvio ympäristön pilaantumisen riskeistä suunnitelmaan kuuluvalla alueella;*
- 2) tieto viranomaisen valvontavastuulle kuuluvista luvanvaraisista, ilmoituksenvaraisista ja rekisteröitävistä toiminnoista luettelona tai erillisenä sähköisenä rekisterinä;*
- 3) kuvaus menettelystä valvontaohjelman laatimiseksi;*
- 4) tieto siitä, miten ympäristöriskien arviointi tehdään, mitä perusteita siinä käytetään ja miten se ohjaa valvontaohjelman laatimista ja valvontaa;*
- 5) tieto siitä, käytetäänkö määräaikaistarkastusten järjestämisessä otantamenettelyä, miltä osin otantaa käytetään ja mitkä ovat otannan laatimisen perusteet;*
- 6) kuvaus ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaisten tarkastusten vireilletulosta ja käytöstä; jos viranomaisella ei ole asiasta tarkempaa ohjeistusta, viittaus ympäristönsuojelulain 169 ja 186 §:n mukaisiin menettelyihin on riittävä;*
- 7) tieto valvonnan voimavaroista henkilötyövuosina ja muina valvontaa kuvaavina tunnuslukuina;*
- 8) kuvaus viranomaisten välisestä yhteistyöstä valvonnassa.*

Denna tillsynsplan har gjorts upp på NTM-centralernas gemensamma mallbotten för tillsynsplan och den ersätter den föregående tillsynsplanen som NTM-centralen i Södra Österbotten har gjort upp år 2021. NTM-centralerna kan göra upp egna tillsynsplaner på NTM-centralernas gemensamma botten för tillsynsplan, i vilken det finns en enhetlig stomme och innehåll för tillsynsplanerna till den del som tillvägagångssätten är likadana. Varje NTM-central antecknar uppgifter om den egna verksamheten och verksamhetsområdet i tillsynsplanens botten. Syftet med planbotten är att utveckla och effektivera såsom även förenhetliga NTM-centralernas tillsyn av miljölagstiftningen. Tillsynsplanen är avsedd utöver för tillsynsmyndigheterna även för kännedom till andra myndigheter, i synnerhet kommunernas miljöförvaltningsmyndigheter, räddningsverk, Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) samt regionförvaltningsverkets ansvarsområden för miljötillstånd och arbetarskydd. Tillsynsplanen är också en viktig kanal för att sprida information om NTM-centralens tillsyn till andra intressegrupper såsom medborgare och verksamhetsutövare.

Varje år gör NTM-centralen upp ett tillsynsprogram på basis av tillsynsplanen. Tillsynsprogrammet styr organiseringen av det praktiska tillsynsarbetet. Enligt 168 § i miljöskyddslagen ska tillsynsprogrammet innehålla uppgifter om de objekt som tillsynen gäller och om de regelbundna tillsynsåtgärder som vidtas i fråga om dem. I miljöskyddsförordningen (MiljöskyddsF 30 §) stadgas dessutom om kraven på innehåll i tillsynsprogrammet. Utarbetningen av tillsynsprogrammet grundar sig på en riskbedömning av objekten.

Utöver i miljöskyddslagen innehåller även **avfallslagen (646/2011, senare AvfallsL)** en förpliktelse att ordna planenlig tillsyn. Enligt 124 § i avfallslagen ska den behöriga tillsynsmyndigheten med regelbundna intervaller inspektera anläggningar som bedriver verksamhet där avfall behandlas i en anläggning eller yrkesmässigt, där det uppkommer farligt avfall, där avfall transporteras eller insamlas yrkesmässigt, som avfallsmäklare eller med internationella avfallstransporter. Avfallsbehandlingsverksamheter har i regel miljötillstånd, varför dessa verksamheter omfattas i tillsynsplanen enligt miljöskyddslagen på samma sätt som miljötillståndspliktiga verksamheter där det uppstår farligt avfall. Tillsynsmyndigheten ska utarbeta en plan för inspektioner och annan tillsyn som avser ovan nämnda verksamheter, som omfattar eller med fog kan antas omfatta internationella avfallstransporter (AvfallsL 124 §). NTM-centralen ska utarbeta en plan för tillsynen över yrkesmässig transport och förmedling av avfall (AvfallsL 124 §).

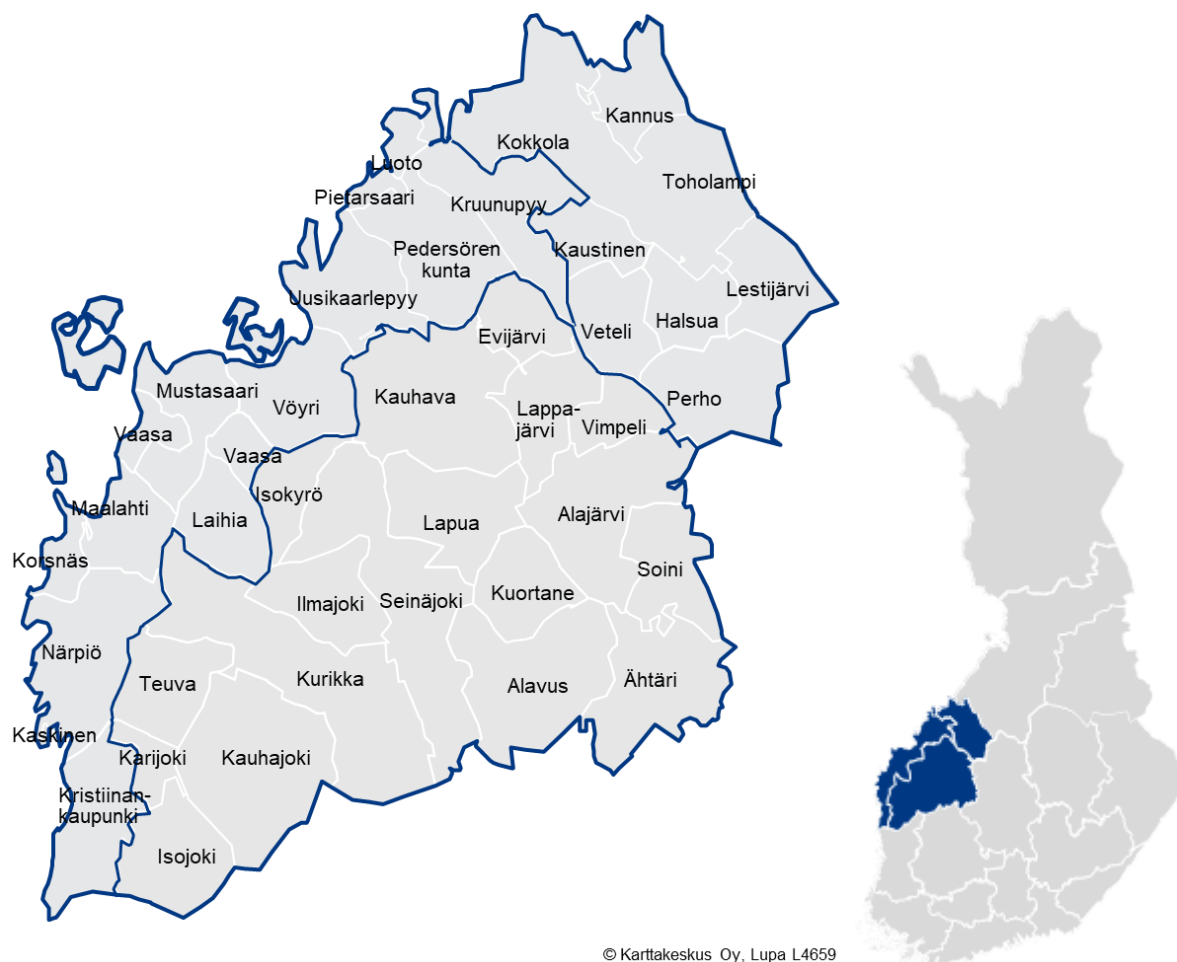
Den statliga tillsynsmyndighetens uppgifter omfattar också tillsyn enligt andra lagar, bland annat **vattenlagen** (587/2011, senare VattenL), **kemikalielagen** (599/2013, senare KemikalieL), **miljöskyddslagen för sjöfarten** (1672/2009) och **marktäktslagen** (555/1981, senare MarktäktsL). Tillsyn av marktäkt hör dock i första hand till de kommunala tillsynsmyndigheterna. Utöver miljöskyddslagen och avfallslagen omfattar denna tillsynsplan även tillsyn enligt ovan nämnda lagar, vilken hör till NTM-centralens behörighet. NTM-centralens ansvarsområde för miljö och naturresurser utför dessutom tillsyn enligt naturvårdslagen (1096/1996) vid alla NTM-centraler och tillsyn enligt lagen om vattentjänster (119/2001) centraliserat vid NTM-centralen i Södra Savolax, men dessa behandlas inte i denna plan.

Utarbetningen av tillsynsplan iakttar miljöministeriets Anvisningar för miljötillsynen (Miljöförvaltningens anvisningar 2sv/2016) ochHandledning över övervakning av miljöskyddslagstiftningen (Miljöförvaltningens anvisningar 9/2014), nedan laglighetstillsynsanvisning). I anvisningen för miljötillsyn behandlas tillsynsprinciperna och fastställs när tillsynsmyndigheten bör vidta förvaltnings- och rättsliga åtgärder i tillsynsuppgifterna. I anvisningen behandlas dessutom de viktigaste författningarna med avsikt på miljötillsyn och beskrivs situationer då speciallagar tillämpas. Syftet med handledningen över övervakning av miljöskyddslagstiftningen är att klargöra och framföra verksamhetsmodeller för tillämpningen av tillsynsmetoder som tillsynsmyndigheten använder.

Miljöskyddsenheten och enheten för områdesanvändning och grundvatten på NTM-centralen i Södra Österbottens ansvarsområde för miljö och naturresurser har det primära ansvaret för tillsynen och planeringen av den, men även andra enheter har dylika uppgifter. Direktören för ansvarsområdet för miljö och naturresurser godkänner tillsynsplanen och -programmet.

Tillsynsplanen ska ses över regelbundet och tillsynsprogrammet ska hållas uppdaterat (MiljöskyddsL 168 §). Planen enligt avfallslagen ska ses över på nytt minst vart tredje år och vid behov uppdateras (AvfallsL 124 §). NTM-centralernas gemensamma modellbotten för tillsynsplan och dess tidsenlighet ses över med tre års mellanrum. Planbotten uppdateras vid behov oftare exempelvis om ändringar i lagstiftningen kräver det. NTM-centralerna gör ändringar som berör egen verksamhet i sina egna tillsynsplaner. Till arbetsgruppen för översyn och uppdatering av planbotten väljs en representant för NTM-centralerna i varje regionförvaltningsverks fyra områden. Med förfarandet strävar man efter att garantera att tillsynsplanerna är nationellt enhetliga.

1 Områdets miljöförhållanden och verksamheter som orsakar risk för förorening

På NTM-centralen i Södra Österbottens område finns 3 landskap, 40 kommuner och 22 % av befolkningen är svenskspråkig. De största bosättningscentrumen är landskapens centrum Seinäjoki, Vasa och Karleby. Storindustrin och energiproduktionen är huvudsakligen koncentrerade till kusten, där det finns två storenheter inom skogsindustrin, två kolkraftverk, en stor bioförbränningsanläggning, en stor avfallsförbränningsanläggning, två torvförbränningsanläggningar, metallförädlingsindustri och industrianläggningar för oorganisk och organisk kemi. I inlandet finns storenheter inom livsmedelsindustrin, bland annat tre slakterier, potatisförädlingsindustri och en stor mjölkbearbetningsanläggning. I hela området finns små och medelstor industri. Samhälle- nas avfallshantering är koncentrerad till sex regionala avfallshanteringsbolag.

NTM-centralen i Södra Österbottens område är intensivt husdjurs- och växtodlingsområde. I området finns cirka 90 stora svin- och fjäderfäanläggningar av IE-storleksklass. Dessutom är de största nötkreaturgårdarna anläggningar som består av typiskt 200–300 mjölkkor. På NTM-centralens område finns 90 % av Finlands pälsdjursproduktion. Torvproduktionen är också stor med cirka 400 miljötillståndspliktiga torvutvinningsområden.

Träbränsleandelen av energiproduktionen har ökat de senaste åren och vindkraftsproduktionen uppskattas öka betydligt under de närmaste åren. Det förväntas också att biogasanläggningar, i synnerhet de som är kopplade till gårdsbruk, produktionsanläggningar för väte och solenergi och andra lokala energiproduktionsformer ökar samtidigt som användningen av stenkolk och torv slopas.

Vattendragsbyggandet är aktivt i området såväl vid kusten som i sjöområdena i inlandet. Det görs mycket muddringar och skogsdikningar och deras antal har ökat under de senaste åren. Dikningsplanerna täcker dessutom fortfarande allt större områden. Antalet tillsynsobjekt av bestående karaktär enligt vattenlagen uppgår till cirka 300 och tillstånden enligt vattenlagen uppgår till cirka 500.

Typiska vattendrag i NTM-centralens område är åarna och älvarna, sjöar i avrinningsområdenas källflöden och den långa kusten med varierande förhållanden. Vattendragen Lappo å och Kyrö älv har de största avrinningsområdena. De nedre delarna av ådalarna domineras typiskt av jordbruk, medan källflödena domineras av skogar och myrmarker. Det finns ganska få sjöar jämfört med övriga Finland, de största är Lappajärvi, Lestijärvi och Ähtärinjärvi. Dessutom finns det byggda konstgjorda sjöar.

De österbottniska åarna och älvarna är kända för sina översvämningar. Åarna har modifierats och flera konstgjorda sjöar har byggts för översvämningsskyddets behov, vattenytan i många naturliga sjöar regleras antingen av översvämningsskyddsorsaker eller på grund av vattenkraft. Jord- och skogsbruksministeriet har utnämnt 5 områden med betydande översvämningsskild.

NTM-centralen i Södra Österbottens vattendrag hör till Kumo älv-Skärgårdshavets-Bottenhavets vattenförvaltningsområde, för vilket statsrådet 16.12.2021 har fastställt förvaltningsplanen för vattenvårdsperioden 2022–2027. För samma period har ett åtgärdsprogram gjorts upp för vattenvården i NTM-centralens verksamhetsområde som omfattar Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten. Vattenstatus försämras i synnerhet av eutrofiering, partikelbelastning, markens förurning samt strukturella förändringar såsom dammar och rensningar. Belastningen av näringsämnen och partiklar kommer till största delen från jordbruk, glesbebyggelse, skogsbruk och torvproduktion. Lokalt påverkas vattnen även av punktbelastning. Av den klassificerade längden av åar och älvar har 75 %, av sjöarealen 41 % och 76 % av kustvattenförekomsternas areal sämre status än god.

Grundvattenområdena är huvudsakligen av god kvalitet, men grundvattenreserverna är ojämnt fördelade. Betydande grundvattenområden med avsikt på vattenförsörjningen ligger huvudsakligen i sand- och grusåsar som löper i nordväst-sydöstlig riktning. I samma område har ofta utvecklats rikligt med mänsklig verksamhet och i grundvattenområdena ligger många olika riskfyllda verksamheter. I planeringen av vattenvårdsperioden 2021–2027 har 35 grundvattenområden klassificerats med dålig kemisk status.

Som en åtgärd under vattenvårdsperioden 2021–2027 kommer avloppsvattenbehandlingen att effektiviseras såväl i tätorterna som i glesbygdsområdena. I tillsynen av miljötillstånden för industrianläggningar fästs särskild uppmärksamhet på riskhanterings- och beredskapsplaner. BEP-principen tillämpas på miljöskyddet för kassodling inom fiskodlingen. Vattenbehandlingsmetoderna inom torvutvinningen effektiviseras. Närsaltsbelastningen inom jord- och skogsbruket försöker man också minska. De sura sulfatjordarnas och svartskifferområdenas vattendragspåverkan beaktas i all verksamhet. Skyddsplanerna för grundvatten görs upp och uppdateras.

NTM-centralen följer upp vattenkvaliteten i viktiga vattenförekomster varje år och i andra förekomster med glesare intervall. På NTM-centralen i Södra Österbottens verksamhetsområde utförs utöver miljöförvaltningens uppföljning varje år s.k. obligatorisk kontroll som grundar sig på verksamhetsutövarnas miljötillstånd. Bland annat avloppsreningsverken, industrianläggningarna, torvutvinningen, vattenbyggnadsprojekten och fiskodlingsanläggningarna utför obligatorisk kontroll. Den obligatoriska kontrollen omfattar utöver vattenkvalitetskontroll också ofta kontroll av biologiska variabler.

En del av den obligatoriska kontrollen utförs som s.k. gemensam kontroll, som betyder att belastare av samma vattendrag låter utföra vattendragskontrollen i området tillsammans och delar

kostnaderna sinsemellan. De största obligatoriska kontrollerna i området är samkontrollen av havsområdet utanför Vasa, Karleby och Jakobstad. I insjövattnen finns omfattande samkontroller i alla åområden såsom Perho å, Lappo å och Kyro älv. Dessutom utför de största torvproducenterna mycket omfattande kontroller.

2 Organisering av och resurser för tillsyn

På NTM-centralen i Södra Österbotten är det huvudsakligen miljöskyddsenhetens uppgift att sköta övervakningen av miljöskyddslagstiftningen. Enhetscheferna tillsammans med direktören för ansvarsområdet för miljö och naturresurser ansvarar för att organisera tillsynen och för användningen av resurserna. Utöver tillsynen sköter enheterna också uppgifter som främjar miljöskyddet. På miljöskyddsenheten sköter 33 personer uppgifterna som behandlas i tillsynsplanen. Av dessa sköter 18 tillsyn av miljötillstånden vid sidan av andra uppgifter. På enheten för områdesanvändning och grundvatten sköts tillsynen av miljöskydds-, avfalls- och vattenlagen av 6 personer. På enheten för vattenresurser deltar cirka 10 personer i planeringen av vattenvården, behandlingen av dikningsanmälningar inom jordbruket och godkännande av obligatoriska kontroller. På enheten för naturmiljön sköter en person om frågor i anslutning till naturtyper enligt vattenlagen.

För varje anläggning eller verksamhet som omfattas av tillsyn har en ansvarsövervakare utnämnts. Större anläggningar eller anläggningshelheter kan utöver ansvarsövervakaren dessutom ha en sektorövervakare exempelvis för luftskydd, vattenskydd eller kemikalieärenden. Många tillsynsärenden såsom utlåtanden om tillståndspliktiga verksamheter, avgörs genom föredragning och anläggningens ansvarsövervakare fungerar som föredraganden av ärenden som gäller anläggningen. Ansvaret för avgörande av tillsynsärenden har delats upp enligt arbetsordningen. Vid behov sammanträder expertteam inom olika branscher för att diskutera aktuella tillsynsärenden och linjedragningar för tillsynsåtgärderna inom branscherna. I enheten ordnas regelbundet övervakningsmöten, då man går igenom aktuella frågor i anslutning till tillsynen.

Tillsynsmyndigheten får ställa sina uppgifter i angelägenhetsordning om det är nödvändigt för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna (MiljöskyddsL 167 §). Prioriteringen av uppgifterna minskar arbetstiden för periodiska inspektioner så att målen i tillsynsprogrammet inte uppnås. Utöver de periodiska inspektionerna utförs inspektioner på grund av exceptionella situationer och anmälningar från allmänheten samt för att övervaka förbud, bestämmelser eller avbrott i verksamheten. Under åren 2020–2021 har NTM-centralen också fått många nya arbetsuppgifter såsom utlåtanden om olika finansieringsfrågor och fler förhandsförhandlingar.

Den tillgängliga resursen är inte tillräcklig för alla planerade uppgifter, varför prioriteringen av uppgifter fortsätter på samma sätt som föregående år. Ändringar av avfallslagen och andra lagar kommer att öka arbetsuppgifterna under planeringsperioden.

I den årliga årsberättelsen som görs upp om tillsynen ges en beskrivning av hur målen i tillsynsprogrammet för den föregående perioden har uppnåtts (MiljöskyddsF 30 §). I årsberättelsen framförs nyckeltalen för tillsynen och uppgifter om olika tillsynsåtgärders utfall.

3 Datasystem

Elektroniska datasystem är viktiga arbetsredskap med avsikt på det praktiska tillsynsarbetet. Uppgifterna i datasystemen som stöder tillsynen hålls uppdaterade. Alla handlingar som skickas till och från NTM-centralerna sparas i USPA-ärendehanteringssystemet. NTM-centralerna använder datasystemet för miljöskyddsinformation och belastning YLVA <https://www.ely-keskus.fi/sv/web/ylva>, i vilket sparas information om tillståndspliktiga, anmälningsskyldiga eller registreringspliktiga verksamheter enligt miljöskyddslagen, avfallslagen och miljöskyddslagen för sjöfarten samt om verksamheternas utsläpp. YLVA omfattar också NTM-centralernas avfallshanteringsregister, datasystemet för markens tillstånd MATTI och objekt för återvinning av avfall i markbyggnad (behandling av s.k. MARA-anmälningar).

Uppgifter om miljön som miljöförvaltningen samlar in och producerar samlas i miljödatasystemet Hertta. Hertta innehåller informationshelheter om bland annat vattenresurser, vattendrag, ytvattenstatus, grundvatten och miljöbelastning samt en karttjänst. Största delen av resultaten från kontrollerna av påverkan sparas i datasystemet Herttas register. Vattenbyggnadsprojekt som övervakas förs in i Herttas datasystem över vattendragsarbeten (VESTY). Hertta-systemet är delvis öppen data och man kan stifta bekantskap med systemet via OIVA-tjänsten (https://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Ymparistotietojarjestelmat).

4 Tillsynens mål och uppgifter

Med hjälp av miljötillsyn följer man upp verksamheternas lagenlighet, försöker minska utsläppen i miljön och förebygga skadliga miljökonsekvenser på grund av utsläpp. Med tillsyn säkerställs att anläggningarna fungerar och vattenhushållningsprojekt genomförs i enlighet med lagar, förordningar, tillstånd, anmälningar och andra beslut som berör dem. Med tillsyn av miljöskyddslagen försöker man minska utsläppen i yt- och grundvattnen, luften och marken, främja bullerbekämpning och minska användningen av skadliga ämnen. Med tillsyn av vattenlagen tryggas tillräcklig vattenskyddsnivå och bevaras den naturliga mångfalden i vattenhushållningsprojekt.

I samband med tillsynen förmedlas information till verksamhetsutövaren om miljöskyddslagstiftningen och ändringar i den samt om kraven som ställs på deras verksamheter, om miljöns känslighet för föroreningar, verksamhetens miljökonsekvenser, bästa tillgängliga teknik (BAT) och bästa miljöpraxis (BEP). Tillsynen utförs planenligt och oavhängigt och man strävar efter att koncentrera sig på viktiga tillsynsuppgifter med avsikt på betydande miljökonsekvenser och förebyggande av miljöförorening. I tillsynen framhävs neutralitet, jämlik behandling, skälighetsprincipen, öppenhet och god kundtjänst.

Tillsynsmyndigheten ordnar tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt bestämmelser som utfärdats samt villkor, förelägganden och föreskrifter som meddelats med stöd av den så att tillsynen är högklassig, regelbunden och effektiv och baserar sig på en bedömning av miljörisker (Miljöskyddsl 167 §). Tillsynsarbete utförs i nära samarbete med experterna på NTM-centralens olika enheter. Utöver ansvarsövervakarna deltar bland annat experter på naturskydd, grundvatten, vattendragspåverkan och områdesanvändning i tillsynsuppgifterna. Samarbete bedrivs dessutom med områdets kommuner och andra myndigheter såsom Tukes och räddningsmyndigheterna. Samarbetet har beskrivits noggrannare i kapitel 17 Myndighetssamarbete och kommunikation.

Miljötillsynen omfattar både förhandstillsyn och eftertillsyn. **Förhandstillsyn** görs före den tillståndspliktiga eller anmälningsskyldiga verksamheten inleds och tillhörande uppgifter är exempelvis bedömning av tillståndsbehov, utlåtanden till regionförvaltningsverket och kommunerna,

deltagande i förhandsöverläggningar som föregår tillståndsbehandlingen och regionförvaltningsverkets anläggningsbesök och vid behov sökande av ändring i beslut. Att delta i myndighetsuppgifter inom ramen för förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB) är också en del av förhandstillsynen. Till förhandsövervakningen hör också information till verksamhetsutövarna om kraven och ändringarna i lagstiftningen, verksamhetens miljökonsekvenser och bästa tillgängliga teknik inom branschen.

Eftertillsynen omfattar å sin sida tillsynsmyndighetens åtgärder i syfte att övervaka att miljöskyddslagstiftningen och tillståndsbesluten och -bestämmelserna efterföljs under verksamhetstiden och efter att verksamheten avslutas. Miljötillståndspliktiga anläggningars planmässiga eftertillsyn görs i periodiska inspektioner enligt tillsynsprogrammet, anläggningarnas års-, delårs- och månadsrapporter och genom att inspektera kontrollresultat och behandla planer och utredningar som fastställts i tillståndsbeslut eller tillsyn. När det gäller miljötillståndspliktiga verksamheter utförs tillsyn enligt avfallslagen, kemikalielagen och miljöskyddslagen för sjöfarten i samband med tillståndstillsyn enligt miljöskyddslagen. I eftertillsynen utförs utöver den planliga tillsynen **reaktiv** tillsyn, då man bland annat behandlar olika störningsanmälningar och anmälningar från allmänheten i anslutning till exceptionella situationer, utför inspektioner på grund av förseelser samt sköter olycksituationer.

NTM-centralens uppgift omfattar också **övervakning av allmänt intresse** i verksamhetsområdet, vilket betyder tillsyn av en större helhet än det enskilda intresset. Övervakningen av det allmänna intresset anses representera alla skadelidande och syftet är att trygga målen som ställts upp i miljöskydds- och naturvårdslagstiftningen. Övervakning av allmänt intresse verkställs såväl i förhandstillsyn som eftertillsyn bland annat genom att ge utlåtanden om tillståndsansökningar till regionförvaltningsverket och kommunernas miljövårdsmyndigheter samt genom att vid behov ansöka om ändring i beslut som dessa instanser har utfärdat. NTM-centralen använder sig för sin del av det allmänna intressets talan i beslutsfattande enligt miljöskyddslagen, förvaltningsdomstolarna, regionförvaltningsverken och andra myndigheter. Dessutom är NTM-centralen målsägande i brottmål som gäller miljöskyddslagen (MiljöskyddsL 188 § 2 mom.), avfallslagen (AvfallsL 136 § 2 mom.) och vattenlagen (VattenL 16:5) om allmänt intresse har kränkts.

NTM-centralen behandlar också anmälningar som görs om vissa miljöskadliga verksamheter av engångsnatur i enlighet med miljöskyddslagen och övervakar hur de verkställs (exempelvis anmälningar om sanering av förorenad mark och grundvatten samt anmälningar som gäller återvinning av avfall i markbyggnad i enlighet med statsrådets förordning om återvinning av vissa avfall i markbyggnad ([843/2017](#), senare MARA-förordningen). Uppgifter i anslutning till tillsyn av avfallslagen som hör till NTM-centralen är dessutom bland annat handläggning av avfallstransportörernas ansökningar om införande i avfallshanteringsregistret och övervakning av dessa verksamheter. NTM-centralen övervakar vattenlagen bland annat genom att behandla anmälningar enligt vattenlagen och bedöma tillståndsbehovet (förhandstillsyn) och övervaka betydningsfulla projekt med tanke på miljön (eftertillsyn).

Tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta åtgärder för att rätta till en eventuellt lagstridig situation. Det kan bli aktuellt på olika sätt såsom på grund av anmälan från allmänheten, verksamhetsutövarens egen anmälan eller myndighetens initiativ. Tillsynsåtgärderna väljs på basis av situationens allvar, orsaker och följder. Vanliga metoder för ingripande är begäran om utredning, inspektion, uppmaning samt åläggande eller förbud. Problem som framträder i tillsynen löses i första hand genom att höra verksamhetsutövaren och den skadelidande samt att förhandla och komma överens om åtgärder som rättar till situationen. Om ärendet inte kan lösas med ovan nämnda metoder, tillämpas administrativa metoder såsom uppmaning och efter detta vid behov förvaltningsstväg. Vid behov gör NTM-centralen en begäran om undersökning till polisen. Dessa

förfaranden beskrivs noggrannare i kapitel 16 Förvaltningstvångsförfarande och begäran om undersökning.

På akuta tillsynsfall såsom störningssituationer vid anläggningar och anmälningar om dem, förseelser av tillståndsvillkor, miljöskador och anmälningar från allmänheten försöker NTM-centralen reagera inom ramen för de målinriktade tidsfristerna som ställts upp för handläggningen av tillsynsärenden i anvisningen för miljötillsyn (bilaga 2), vilka presenteras i tabell 1. I ärendehan-
delningen och -prioriteringen beaktas miljökonsekvenserna och miljöriskerna som situationen ger upphov till.

Tabell 1. Målsatta tider för tillsynsärenden.

Ärende	Maximal handläggningstid
Årsanmälan	90 dygn
Delårs-/månadsanmälan	30 dygn
Ingripande i överskridning av utsläppsgränsvärde	14 dygn
Behandling av störningsanmälan	anmälningsdagen + 3 arbetsdagar
Behandling av anmälan från allmänheten	30 dygn

5 Tillsynsavgifter

NTM-centralernas tillsyn enligt miljöskyddslagen och avfallslagen är delvis avgiftsbelagd (Miljöskyddsl 205 §, AvfallsL 144 §). De viktigaste prestationerna enligt miljöskyddslagen och avfallslagen har samlats i tabell 2.

Tabell 2. NTM-centralens avgiftsbelagda prestationer enligt miljöskyddslagen och avfallslagen.

Prestationer enligt miljöskyddslagen (527/2014):
Periodisk inspektion av tillståndspliktig eller registreringspliktig verksamhet som baserar sig på ett tillsynsprogram
Kontroll av års-, delårs- och månadsrapporter
Inspektion vid olyckor, olägenheter och överträdelser (Miljöskyddsl 169 §)
Inspektion på grund av förbud, bestämmelse eller avbrytande av verksamheten (Miljöskyddsl 175, 176 och 181 §)
Behandling av anmälan om verksamhet som orsakar tillfälligt buller eller skakningar (Miljöskyddsl 118 §)
Behandling av anmälan om exceptionella situationer (Miljöskyddsl 123 §)
Behandling av anmälan om sanering av förorenad mark och grundvatten (Miljöskyddsl 136 §)
Tillsynsåtgärder med anledning av ett beslut om sanering av förorenad mark och grundvatten (Miljöskyddsl 136 § 2 mom.)
Anteckning i datasystemet för miljöskyddsinformation
Godkännande av kontrollprogram eller ändring av programmet
Prestationer enligt avfallslagen (646/2011):
Beslut om godkännande för anteckning i avfallshanteringsregistret (AvfallsL 96 §)
Ändring eller kontroll av beslut om godkännande för anteckning i avfallshanteringsregistret (AvfallsL 97 §)
Inspektion av årsrapport som gjorts av en avfallstransportör eller -förmedlare som är antecknad i avfallshanteringsregistret

Tillsynsavgiften som uppbärs av mikroföretag bör vara skälig med beaktande av verksamhetens omfattning och karaktär (Miljöskyddsl 206 §, AvfallsL 144 a §). Med mikroföretag avses fysiska eller juridiska personer som driver ekonomisk verksamhet och som har färre än tio anställda och vars omsättning eller balansomsättning inte överstiger 2 miljoner euro per år.

Uppbärande av avgifterna grundar sig på lagen om grunder för avgifter till staten (150/1992) och avgifternas storlek på avgiftsförordningen för det aktuella året (statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralernas, arbets- och näringsbyråernas och utvecklings- och förvaltningscentrets avgiftsbelagda prestationer). Inkomsterna i form av tillsynsavgifter som inflyter från den planenliga tillsynen på basis av tillsynsprogrammet styrs till enheten som ansvarar för tillsynen. Med tillsynsavgifterna täcks NTM-centralen i Södra Österbottens kostnader för sex årsverken.

6 Utlåtanden

Regionförvaltningsverket begär utlåtanden av NTM-centralen om ansökningar om miljötillstånd (Miljöskyddsl 42 §) och ansökningar om tillstånd enligt vattenlagen (VL 11:6) som blivit anhängiga. NTM-centralen ger också utlåtanden till regionförvaltningsverket om ansökningar om gemensam behandling enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen.

Även kommunerna begär utlåtanden av NTM-centralen. Den kommunala miljövårdsmyndigheten ska begära utlåtande av närings-, trafik- och miljöcentralen, om miljötillståndsärendet gäller förläggning av verksamhet till ett viktigt eller annat för vattenförsörjning lämpligt grundvattenområde (Miljöskyddsl 12 §). Den kommunala miljövårdsmyndigheten bör begära utlåtande av NTM-centralen om en tillståndsansökan för marktäkt om området är av riksomfattande eller annars av väsentlig betydelse med hänsyn till naturskyddet, området är av betydelse med hänsyn till vattenvården, eller täktverksamheten omedelbart påverkar ett område inom en annan kommun (Marktäktsl 7 §) eller om ansökan gäller ett projekt som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (Marktäktsl 13 §). NTM-centralen ger vid behov utlåtanden till kommunerna om ansökningar av gemensamt tillstånd enligt miljöskyddslagen och marktäktslagen som ska avgöras av den kommunala miljövårdsmyndigheten. Kommunerna kan också begära utlåtande av NTM-centralen i övriga tillstånds- och anmälningsärenden.

Behovet av att ge utlåtande avgörs från fall till fall. NTM-centralen ger i regel alltid utlåtande till regionförvaltningsverket om en tillståndsansökan, om inte projektet anses ha så obetydlig miljöpåverkan att det inte anses påverka allmänt intresse eller det inte finns väsentlig information om det aktuella ärendet att förmedla till tillståndsmyndigheten. I utlåtandena om tillståndsansökningarna framför NTM-centralen det allmänna intressets synvinkel och fokuserar ytterligare på att förmedla väsentlig information med avsikt på ärendet som behandlas. I utlåtandena beaktas utöver miljöskyddet också synvinklar och mål som hänför sig till naturskyddet, vattenskyddet samt vatten- och havsvårdsplanerna, grundvattenskyddet och områdesanvändningen. I sina utlåtanden tar NTM-centralen också hänsyn till förpliktelser enligt avfallslagen som berör verksamheten. Vid behov ges utlåtande eller fattas beslut om eventuellt behov av MKB-förfarande. I sitt utlåtande tar NTM-centralen ställning till huruvida utredningarna som framförts i tillståndsansökan är tillräckliga och även till projektets miljökonsekvenser. I utlåtandet framförs också eventuell samverkan med andra tillståndspliktiga verksamheter eller projekt i området. Om det är frågan om en existerande verksamhet, framförs i utlåtandet ett sammandrag av den väsentligaste tillsynshistorian med avsikt på miljökonsekvenserna (bland annat störningssituationer och anmälningar från allmänheten). Om verksamhetsutövaren har presenterat en kontrollplan i samband med tillståndsansökan, fästs i utlåtandet uppmärksamhet på kontrollen såsom parametrar som

mäts, mätningsintervall, mätningsmetoder och kvalitetskrav som ställs på dem samt kontrollpunkternas läge.

I besvärssärenden som gäller tillståndsbeslut ger NTM-centralen utlåtanden och bemötanden till Vasa förvaltningsdomstol och till högsta förvaltningsdomstolen.

Utöver tillståndsmyndigheterna ger NTM-centralen utlåtanden till många andra myndigheter såsom expertutlåtanden till Tukes och polisen samt utlåtanden om författningar till ministerierna. Utlåtanden ges till kommunerna bland annat om kommunernas miljöskyddsföreskrifter (Miljöskyddsl 203 §) och förslag till skyddsplaner för grundvattnen (lag om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen) 1299/2004 10 f §). NTM-centralen ger utlåtanden om kommunala avfallshanteringsföreskrifter till de regionala avfallshanteringsmyndigheterna (AvfallsL 92 §). Utöver till myndigheterna ger NTM-centralen också utlåtanden till verksamhetsutövarna om bland annat bedömning av behovet att ändra miljötillståndet.

7 Sökande av ändring

I ett beslut som en myndighet har meddelat med stöd av miljöskyddslagen och vattenlagen samt beslut om tillstånd för gemensam behandling enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen får ändring sökas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol (Miljöskyddsl 190 §, VattenL 15:1, Marktäktsl 20 §).

NTM-centralen går igenom beslut om miljötillstånd och vattentillstånd som gäller verksamhetsområdet och som beviljas av Regionförvaltningsverket i västra och Inre Finland samt beslut om gemensam behandling enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen före besvärstiden går ut. NTM-centralen bedömer huruvida miljöskyddsnivån i besluten är tillräckliga och fäster uppmärksamhet på tillståndsbeslutets bestämmelser och hur tillsynsvänliga de är.

Av miljötillstånden som kommunerna beviljar försöker NTM-centralen gå igenom åtminstone de tillståndsbeslut som har beviljats för verksamheter som ligger på grundvattenområden och i närheten av platser för vattentäkt. Alla marktäktstillstånd som kommunerna beviljar går igenom särskilt med uppmärksamhet på beslut om tillstånd för gemensam behandling enligt marktäktslagen.

Vid behov anför besvär över besluten till Vasa förvaltningsdomstol och besvärstillstånd ansöks av högsta förvaltningsdomstolen.

8 Tillsyn av miljöskyddslagen

8.1 Tillsynsmyndigheter

NTM-centralen och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten är allmänna tillsynsmyndigheter enligt miljöskyddslagen (Miljöskyddsl 23 §). NTM-centralen ansvarar för tillsyn av tillståndspliktig och anmälningspliktig verksamhet om regionförvaltningsverket har beviljat miljötillståndet för verksamheten eller fattat beslutet med anledning av anmälan (Miljöskyddsl 189 §). Tillsynen av registreringspliktiga verksamheter hör till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. NTM-centralen ansvarar dock för registreringen av verksamheter som behandlar vissa avfallstyper och tillsyn av registrerade verksamheter (Miljöskyddsl 189 § 2 mom., 116 § 4 mom.) såsom verksamheter enligt MARA-förordningen. I branschspecifika förordningar stadgas om registreringspliktiga verksamheter. Tillsyn av registreringspliktig och anmälningspliktig verksamhet kan

utföras samtidigt som tillsynen av tillståndspliktig verksamhet som hör till samma verksamhets-helhet om det är nödvändigt för att ordna behörig och effektiv tillsyn.

8.2 Tillsyn av miljötillståndspliktiga verksamheter

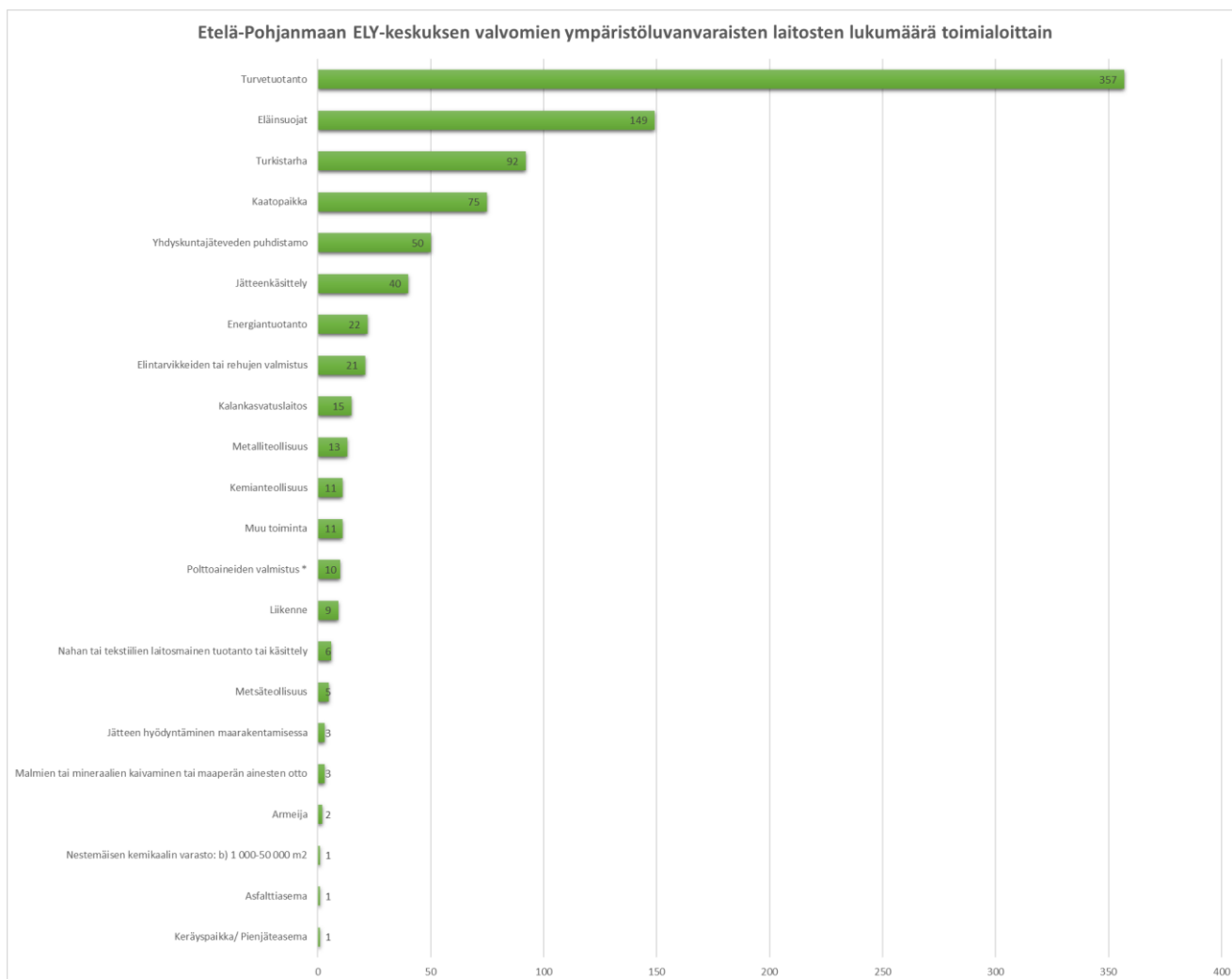
Sådana verksamheter som kan förorsaka risk för förorening av miljön behöver miljötillstånd. I miljöskyddslagens 27 §, 28 §, 29 a § och 30 § stadgas om grunderna för verksamheternas tillståndsplikt. Tillståndspliktiga verksamheter fastställs i miljöskyddslagens bilaga 1, i vilken de har delats upp i direktivanläggningar (tabell 1) och andra anläggningar (tabell 2). I miljöskyddslagens 34 § och miljöskyddsförordningens 1 § och 2 § stadgas om den behöriga tillståndsmyndigheten (regionförvaltningsverket och kommunens miljövårdsmyndighet). I sitt verksamhetsområde övervakar NTM-centralen i Södra Österbotten miljötillstånd som Regionförvaltningsverket i västra och Inre Finland har beviljat.

8.2.1 Tillsynsobjekt

NTM-centralen i Södra Österbotten sköter tillsynen av cirka 972 miljötillståndspliktiga verksamheter, av vilka 199 är s.k. direktivanläggningar enligt industriutsläppsdirektivet ³(2010/75/EU) och 783 är nationellt tillståndspliktiga s.k. andra anläggningar.

Bild 1 presenterar antalet miljötillståndspliktiga anläggningar som NTM-centralen i Södra Österbotten övervakar (uppgifterna har uppdaterats 31.3.2022)

³Europeiska parlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU, givet 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar)

*Bild 1. Andelen miljötillståndspliktiga anläggningar som NTM-centralen i Södra Österbotten övervakar skilt för varje bransch (*Bränsletillverkning eller lagring eller behandling av kemikalier eller bränsle).*

8.2.2 Riskbedömning och tillsynsklasser

Tillsynsmyndigheten övervakar miljötillståndspliktiga, anmälningspliktiga och registreringsskyldiga verksamheter regelbundet med periodiska inspektioner (Miljöskyddsl 168 §). Objekt i de periodiska inspektionerna och inspektionsintervall fastställs på basis av miljöriskbedömning. I riskbedömningen tillämpas följande grunder (Miljöskyddsf 29 §):

- 1) 1) de eventuella och faktiska konsekvenser verksamheten har på hälsan och miljön med hänsyn till utsläppsnivåerna och utsläppstyperna, olycksrisken och hur känslig den lokala miljön är;
- 2) 2) hur väl miljöskyddslagen och de bestämmelser som utfärdats och de föreskrifter, förelägganden och i synnerhet tillståndsvillkor och bestämmelser i anmälningsbesluten som utfärdats med stöd av lagen följts i verksamheten;
- 3) 3) verksamhetsutövarens deltagande i miljölednings- och miljörevisionsordningen;
- 4) 4) annan tillsyn över anläggningen, om den helt eller delvis motsvarar tillsyn enligt miljöskyddslagen.

NTM-centralen använder fyra tillsynsklasser TK 1–TK 4 för den regelbundna tillsynen. Enligt anvisningen för miljötillsyn utförs periodisk inspektion av anläggningar som hör till tillsynsklass TK 1 en gång per år, anläggningar i klass TK 2 inspekteras vartannat år, anläggningar i klass TK 3 vart tredje år och anläggningar i klass TK 4 på basis av urval, dock minst en gång på 5–10 år. Den periodiska inspektionen av anläggningar som hör till industriutsläppsdirektivets tillämpningsområde utförs på basis av verksamhetens risknivå med 1–3 års mellanrum (Miljöskyddsl 168 §).

Placeringen av verksamheter i tillsynsklasserna TK1–TK 4 fastställs med hjälp av NTM-centralernas gemensamma riskbedömningsmetod. Miljöministeriet har 20.12.2017 utfärdat en anvisning (YM 10/401/2017) om riskbedömning i planeringen av tillsyn enligt miljöskyddslagen. I anvisningen beskrivs riskbedömningsförfarandet och -metoden som tillämpas. Med hjälp av den gemensamma riskbedömningsmetoden bedöms tillsynsobjektets risker nationellt enligt samma principer. Riskbedömningsmetoden har två skeden, i vilka sannolikheten för miljörisker och deras konsekvenser bedöms både skilt för varje bransch och anläggning. Variablerna för den branschspecifika riskbedömningen är allmänt förekommande miljökonsekvenser och -risker inom branschen, vilka inte hör ihop med det enskilda tillsynsobjektets läge eller verksamhetsmetoder. I den branschspecifika riskbedömningen har den s.k. hypotetiska tillsynsklassen bedömts för varje bransch på ett riskbaserat sätt. Anläggningens slutliga tillsynsklass fastställs på basis av den branschspecifika hypotetiska tillsynsklassen och den anläggningsspecifika riskbedömningen (bild 2). I den anläggningsspecifika riskbedömningen bedöms anläggningens miljörisker på basis av varje anläggnings individuella läge, utsläpp, verksamhet och faktorer som ansluter sig till tillsynshistorien. I den anläggningsspecifika bedömningen kan anläggningen antingen hållas kvar i den branschspecifika hypotetiska tillsynsklassen eller så kan den sänkas eller höjas med ett steg. Tillsynsmyndigheten avgör på basis av summan av riskpunkterna och de variabelspecifika riskpunkterna huruvida anläggningens branschspecifika förslag till tillsynsklass förblir gällande eller om den ändras. Tillsynsklassen bildas således inte automatiskt på basis av riskbedömningen, utan den slutliga beslutanderätten ligger hos tillsynsmyndigheten. Verksamhetsutövaren har rätt att få veta till vilken tillsynsklass anläggningen hör och även grunderna för fastställande av tillsynsklass.

Bild 2. NTM-centralernas gemensamma riskbedömningsmetod för tillsyn av miljötillstånd. Variabler märkta med asterisk () har försetts med viktkoefficient två, eftersom miljökonsekvenserna och -riskerna i anslutning till dem har ansetts vara särskilt viktiga. Således påverkar de tillsynsklassen mer än andra variabler. (Ombearbetning av MM 20.12.2017, (YM 10/401/2017) Anvisning om riskbedömning i planeringen av tillsyn enligt miljöskyddslagen).*

Om det finns fler än en verksamhet vid samma anläggning, bestäms tillsynsklassen på basis av högsta föreslagna branschvisa tillsynsklass och anläggningsspecifik bedömning. Andra specialfall i riskbedömningsförfarandet har beskrivits i miljöministeriets riskbedömningsanvisning. Anläggningens riskbedömning ses över om anläggningens förhållanden, verksamhetssätt eller anläggningens miljökonsekvenser eller -risker förändras. NTM-centralernas gemensamma riskbedömningsverktyg har byggts in i datasystemet för miljövårdsinformation YLVA. I undantags-, skade- och konkursfall, som förknippas med betydande miljörisker, kan tillsynsobjektet höjas till högsta tillsynsklass tills att ärendena är i skick.

I tabell 3 presenteras hur de miljötillståndspliktiga verksamheterna som NTM-centralen i Södra Österbotten övervakar är placerade i tillsynsklasserna TK 1–TK 4.

Tabell 3. Miljötillståndspliktiga anläggningars tillsynsklasser på NTM-centralen i Södra Österbotten (läget 1.4.2022).

Tillsynsklass	De periodiska inspektionernas intervall	Antal (andel av alla inspektioner %)
TK 1	Minst en gång per år	40 st. (4,5 %)
TK 2	Minst en gång på två år	115 st. (13,1 %)
TK 3	Minst en gång på tre år	518 st. (58,9 %)
TK 4	Minst en gång på 5–10 år/på basis av urval	207 st. (23,5 %)
Sammanlagt		880 st. (100 %)

Riskbedömningen och fastställande av tillsynsklass är ännu på hälft i fråga om 37 objekt.

Den periodiska inspektionen av anläggningar i tillsynsklass 4 ska enligt anvisningen göras på basis av urval, dock minst en gång på 5–10 år. Urvalsgrupperna kan vara exempelvis branschgrupper, riskbaserat utvalda grupper eller andra på förhand fastställda grupper. Urvalet kan göras aningen på basis av risker genom att i urvalet fokusera på vissa på förhand kända riskfaktorer eller på basis av slumpmässigt urval.

8.2.3 Uppgörande av tillsynsprogram

NTM-centralen gör upp ett tillsynsprogram för periodiska inspektioner och annan regelbunden tillsyn av tillståndspliktiga, anmälningspliktiga och registreringspliktiga verksamheter, i vilket det finns uppgifter om tillsynsobjekt och regelbundna tillsynsåtgärder som riktas till dem (Miljöskyddsl 168 §). I tillsynsprogrammet planeras periodiska inspektioner och andra åtgärder för regelbunden tillsyn av tillståndspliktiga, anmälningspliktiga och registreringspliktiga verksamheter samt beskrivs hur målen i tillsynsprogrammet för den föregående perioden har uppnåtts (MiljöskyddsF 30 §).

Tillsynsklasserna som har fastställts på basis av riskbedömning av anläggningarna har sparats i YLVA-systemet, ur vilket man på basis av tillsynsklasserna kan göra upp det årliga tillsynsprogrammet. Utöver de periodiska inventeringarna antecknas i tillsynsprogrammet dessutom andra regelmässiga tillsynsåtgärder såsom inspektion av års-, delårs- och månadsrapporter samt andra rapporter som fastställts i beslut.

Tillsynsprogrammet uppdateras vid behov under året. I programmet kan man införa exempelvis anläggningar, vilkas nya eller kontrollerade miljötillstånd vinner laga kraft under det aktuella året eller vilkas verksamhet upphör och slutsyn utförs. I tillsynsprogrammet kan man också införa andra anläggningar, för vilka behovet av periodisk inspektion uppskattas vara nödvändigt på basis av riskgranskning. I samband med uppdateringen kan också anläggningar av motiverade orsaker tas bort ur tillsynsprogrammet, exempelvis när de faller bort från NTM-centralens tillsyn i och med en lagändring eller på grund av att verksamheten upphör. Objekt bör inte tas bort ur tillsynsprogrammet bara på grund av resursbrist.

8.2.4 Periodiska inspektioner och andra inspektioner

De periodiska inspektionerna är planenliga inspektioner enligt tillsynsprogrammet. Vid inspektionerna går man igenom tillsynsobjektets verksamhet, verksamhetens utsläpp, miljökonsekvenser och miljörisker. Målet är att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt miljötillståndet som har beviljats och anmälningen som verksamhetsutövaren har gjort samt att verksamheten efterföljer de allmänna förpliktelseerna för miljöskydd och kraven i miljölagstiftningen. Under inspektionen informeras verksamhetsutövaren också om eventuella framtida lagändringar och andra förpliktelser. På tillsynsobjekt där verksamheten inleds eller utvidgas görs den första periodiska

inspektionen i regel ungefär ett år från att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft eller verksamheten har inletts. Under den första inspektionen säkerställs exempelvis att verksamhetsutövaren har byggt objektets konstruktioner i enlighet med miljötillståndet och att hen förstår kraven enligt tillståndet på samma sätt som tillsynsmyndigheten.

Den periodiska inspektionen kan vara omfattande eller begränsad enligt hur verksamheten går igenom, dvs. hela verksamheten eller endast en del av den. Den periodiska inspektionen omfattar förberedelser inför inspektionen (orientering i verksamheten, tillståndsbeslut för verksamheten, utsläppsrapporter, störningsanmälningar, anmälningar från allmänheten m.m.), inspektion på distans och/eller inklusive resor till anläggningen, uppgörande av inspektionsrapport och eventuella fortsatta åtgärder. Tidpunkten för den periodiska inspektionen avtalas med och ärendelistan för inspektionen skickas till verksamhetsutövaren på förhand. Övriga myndigheter såsom den kommunala miljöskyddsmyndigheten reserveras vid behov möjlighet att delta i inspektionen. Inspektion som hålls på distans kan dessutom fordra ett separat anläggningsbesök på tillsynsobjektet. Om anläggningsbesöket inte utförs i samband med den periodiska inspektionen, kan det ordnas vid annat tillfälle som så kallad annan inspektion. Inom vissa branscher kan anläggningsbesöket vid behov ersättas med fotografier som verksamhetsutövaren tar av tillsynsmyndigheten utsedda objekt eller med video, exempelvis om anläggningsbesöket inte erbjuder någon ny information om anläggningens verksamhet och anläggningens verksamhet enligt tillståndet kan konstateras med hjälp av kontrollrapporter. En inspektionsrapport görs upp om inspektionerna, vilken förs in i YLVA-systemet. Inspektionsrapporten om direktivanläggningar ges för kännedom till verksamhetsutövaren senast inom två månader från att inspektionen har hållits (MiljöskyddsF 31 §).

Utöver de periodiska inspektionerna utför tillsynsmyndigheten vid behov andra inspektioner vid exempelvis olyckor, olägenheter eller överträdelser (MiljöskyddsL 169 §), exceptionella utsläpp, överskridningar av gränsvärden, förändringar i verksamheten eller anmälningar från allmänheten som verksamheten orsakar. Vid direktivanläggningar ska det inom sex månader göras en extra inspektion om det vid tillsynen konstateras ett allvarligt fall av bristande efterlevnad av krav som ställts på anläggningen i miljöskyddslagenlag eller av krav som föreskrivits eller meddelats med stöd av den (MiljöskyddsL 168 §).

8.2.5 Kontrollplaner, periodiska rapporter och utredningar

I miljötillståndet bestäms ofta att verksamhetsutövaren ska göra upp olika utredningar och planer och skicka in dem till tillsynsmyndigheten. Kontroll av anläggningarnas årsrapporter, övervakning av att anläggningarnas drift-, utsläpps- och konsekvenskontrollprogram efterföljs och inspektion av kontrollresultaten på basis av kontrollprogrammen är viktiga tillsynsuppgifter som berör tillståndspliktiga anläggningar. I miljötillståndet bestäms att en del av utredningarna och planerna skickas till tillsynsmyndigheten för godkännande och en del för kännedom. NTM-centralen behandlar utredningar och planer som ska godkännas och ger utlåtande om dem. Utredningar och planer som ges för kännedom går igenom och vid behov reagerar vi på dem med tillsynsmetoder.

8.2.5.1 Kontrollplaner

Ett miljötillstånd ska förenas med behövliga villkor om utsläppskontroll och kontroll av verksamheten samt om kontroll av miljöpåverkan och tillståndet i miljön efter avslutad verksamhet (MiljöskyddsL 62 §). I tillståndet kan vid behov flera tillståndshavare åläggas att gemensamt kontrollera sina verksamheters miljöpåverkan (*samordnad recipientkontroll*) eller för kontrollen av verksamheten godkänna deltagande i övervakningen inom området (MiljöskyddsL 63 §). Den samordnande kontrollen kan gälla kontroll som grundar sig på miljöskyddslagen eller

vattenlagen. Tillståndsmyndigheten godkänner kontrollplanen i samband med tillståndsbeslutet eller bestämmer i miljötillståndet att verksamhetsutövaren för godkännande av tillståndsmyndigheten, tillsynsmyndigheten eller fiskerimyndigheten ska lägga fram en plan för hur uppföljningen eller den samordnade recipientkontrollen enligt ordnas (Miljöskyddsl 64 §). Den myndighet som godkänt kontrollplanen får vid behov ändra de kontrollvillkor som den meddelat eller den plan som den godkänt trots att tillståndet eller planen är i kraft (Miljöskyddsl 65 §).

NTM-centralen behandlar och godkänner anläggningarnas plan för kontroll av drift, utsläpp eller påverkan om det i tillståndsbeslutet har bestämts att tillsynsmyndigheten ska godkänna den. Planen godkänns genom beslut i ett förfarande enligt 96 § i miljöskyddslagen (Miljöskyddsl 64 §). Utan ett förfarande enligt 96 § kan NTM-centralen dock godkänna små ändringar eller preciseringar av kontrollplanen, vilka inte påverkar någons rätt eller fördel. I samband med den regelbundna kontrollen bedömer NTM-centralen om kontrollplanen är aktuell och uppgifterna från kontrollen tillförlitliga. Kontrollen bör ge en så bra bild som möjligt av verksamhetens inverkan på miljön. Vid behov styr NTM-centralen verksamhetsutövaren att förete en ny kontrollplan för tillsynsmyndigheten.

Ansvarsövervakaren ser till att verksamhetsutövaren skickar in kontrollresultaten för anläggningen i enlighet med tillståndsbeslutet och kontrollprogrammet. Övervakaren följer upp överskridningar av utsläppsgränserna såsom även utsläppstrenderna för en längre tidsperiod. NTM-centralen ingriper i överskridningarna av utsläppsgränsvärdena inom 14 dygn i enlighet med anvisningen för miljötillsynen. NTM-centralen bedömer överskridningens betydelse och begär vid behov en utredning av verksamhetsutövaren om orsakerna till överskridningen och planerade åtgärder för att rätta till situationen.

8.2.5.2 Periodiska rapporter

Verksamhetsutövaren bör skicka en årsrapport om verksamheten under föregående år till myndigheten som övervakar miljötillståndet i regel före slutet av februari månad. Årsrapporten skickas via e-tjänsten i YLVA-systemet. Övervakaren granskar årsrapporterna inom 90 dygn och delårs- och månadsrapporterna inom 30 dygn från att de har anlänt. Övervakaren ingriper i bristerna som framträder i rapporterna genom att begära kompletteringar av verksamhetsutövaren.

8.2.6 Störningssituationer, exceptionella situationer och olyckor

Verksamhetsutövaren är skyldig att utan dröjsmål meddela tillsynsmyndigheten om en exceptionell situation på grund av vilken miljötillståndet, beslutet med anledning av anmälan inte kan iakttas, eller en situation som kan medföra direkt och uppenbar risk för förorening av miljön eller som på grund av avfallets mängd eller beskaffenhet föranleder avfallshanteringsåtgärder som avviker från det normala (Miljöskyddsl 123 §). Exceptionella situationer är bland annat olyckor och oförutsedda störningar i produktionen och andra därmed jämförbara överraskande och av verksamheten oberoende situationer samt exceptionella situationer i anslutning till rivning av konstruktion eller anordning. I 99 § i miljöskyddslagen stadgas dessutom om förfaranden vid exceptionella situationer vid stora förbränningsanläggningar då rökgasreningsutrustningen vid en energiproducerande enhet har fått ett fel eller driftstörning eller i situationer då det förekommit störningar i tillgången på bränsle.

Störningsanmälningarna görs i första hand via e-tjänsten i YLVA-systemet. Verksamhetsutövaren bör utan dröjsmål efter att störningsanmälan har gjorts skicka en plan till tillsynsmyndigheten i syfte att begränsa utsläpp och avfall som uppstår vid anläggningen och hindra förorening av miljön på grund av det. Inom tre dygn från att störningsanmälan har lämnats in bedömer övervakaren störningens betydelse och begär en utredning om störningen av verksamhetsutövaren.

I behandlingen av anmälningar beaktas i synnerhet utsläpp som situationen ger upphov till, utsläppens påverkan och uppföljningen av dem.

I händelse av olycka, olägenhet eller förseelse kan vid behov inspektion utföras (Miljöskyddsl 169 §). Tillsynsmyndighetens bedömning av olägenhetens karaktär, allvar och brådska och huruvida uppgifter om störningen och dess miljöpåverkan erhålls på annat sätt avgör om inspektion blir aktuell vid olycka, olägenheter eller förseelser.

Orsakerna till störningen eller överskridningen av utsläppsgränsvärdet utreds och tillsynsmyndigheten kommer överens med verksamhetsutövaren om fortsatta åtgärder. Vid betydande exceptionella situationer fattar tillsynsmyndigheten ett beslut med nödvändiga bestämmelser och tidpunkter för att återställa verksamheten så att den följer lagen och undanröja olägenheten eller faran som situationen föranleder (Miljöskyddsl 123 §). NTM-centralen kan meddela förelägganden eller en verksamhet förbjudas även om skyldigheten att underrätta myndigheten om den exceptionella situationen har försummats. Vid behov är det möjligt att inleda ett förvaltnings-tvångsförfarande eller göra en begäran om förundersökning till polisen. Praxis om anmälan av störningssituationer går igenom med verksamhetsutövarna vid de periodiska inspektionerna.

I bilaga 3 till anvisningen för miljötillsyn har miljöministeriet gett tillsynsmyndigheten åtgärdsanvisningar för behandling av exceptionella situationer, exempelvis när gränsvärdena enligt tillståndsbeslutet har överskridits och rekommendationer om behandlingstider för åtgärdernas olika skeden.

Verksamhetsutövaren bör även på förhand förbereda sig för olyckssituationer och exceptionella situationer och på att begränsa dem (Miljöskyddsl 15 §). Förhandsberedskap kräver identifiering av verksamhetens miljörisker. Regionförvaltningsverket kan kräva att tillståndssökanden företer en beredskapsplan i samband med tillståndsansökan om det är nödvändigt för beslutsprövningen med beaktande av verksamhetens karaktär och konsekvenser (Miljöskyddsf 3 §). Om en beredskapsplan inte har krävts i tillståndsskedet, bedömer NTM-centralen behovet av en sådan plan.

NTM-centralen har inte jour dygnet runt i händelse av miljöskador. NTM-centralen har utnämnt kontaktpersoner i händelse av miljöskador.

NTM-centralen informerar miljöministeriets och Finlands miljöcentrals dejour om betydande exceptionella situationer. Vid behov har NTM-centralen möjlighet att beställa mätningar eller miljöprovtagning.

8.3 Tillsyn av verksamheter som omfattas av allmänt anmälningsförfarande

Det allmänna anmälningsförfarandet enligt miljöskyddslagen (Miljöskyddsl kapitel 10a) liknar tillståndsförfarandet och gäller vissa verksamheter som ger upphov till obetydliga miljökonsekvenser. I miljöskyddslagens 115 a § stadgas om verksamhetens anmälningsplikt och anmälningspliktiga verksamheter räknas upp i bilaga 4. I vissa fall måste miljötillstånd även sökas för en anmälningspliktig verksamhet, exempelvis om verksamheten placeras på ett viktigt eller för annan vattenanskaffning lämpligt grundvattenområde, om verksamheten kan förorsaka förorening av vattendraget eller oskäligt besvär som avses i lagen om vissa grannelagsförhållanden (26/1920).

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten är i regel den behöriga myndigheten i det allmänna anmälningsförfarandet. Statens miljömyndigheter är behöriga myndigheter när det är frågan om verksamhet för militärbruk, större lager för flytande kemikalier (lagringsvolym minst 1 000 m³

men mindre än 50 000 m³) eller småskalig maskinell guldgrävning (mängden jordmassor som grävs < 500 m³/a och arbetet utförs högst 50 dygn/a och tillstånd eller rättighet enligt vattenlagen inte behövs för verksamheten).

NTM-centralen i Södra Österbotten övervakar ett anmälningspliktigt lager för en flytande kemikalie.

8.4 Behandling och tillsyn av anmälningar enligt miljöskyddslagen

Enligt miljöskyddslagen ska en anmälan göras till tillsynsmyndigheten om återvinning av vissa avfall i markbyggande (Miljöskyddsl 116 §), tillfällig verksamhet som orsakar särskilt störande buller och skakningar i flera kommuners område (Miljöskyddsl 118 §) samt sanering av förorenad mark och grundvatten (Miljöskyddsl 136 §).

8.4.1 Återvinning av vissa avfall i markbyggande

Återvinning av avfall i markbyggande främjas med hjälp av lagstiftning (MARA-förordningen). Miljötillstånd enligt miljöskyddslagen behövs inte för användning av vissa avfall i markbyggande om avfallet uppfyller förutsättningarna enligt MARA-förordningen. Verksamheten ska dock anmälas till den statliga tillsynsmyndigheten för registrering i datasystemet för miljöskyddsinformation (Miljöskyddsl 32 § 2 mom., 116 § 4 mom.). Registreringsanmälan görs elektroniskt i regionförvaltningens e-tjänst och anmälningarna sparas direkt i YLVA-systemet. NTM-centralen behandlar registreringsanmälningarna. Överlåtelse och återvinning av avfall kan inledas först när NTM-centralen har antecknat verksamheten i datasystemet för miljövrårdsinformation. NTM-centralen meddelar utan dröjsmål den som lämnat i anmälan om registreringen av verksamheten (Miljöskyddsl 117 §). NTM-centralen i Södra Österbotten tar varje år emot cirka 45 registreringsanmälningar.

Innehavaren av återvinningsplatsen ska efter att markbyggnaden slutförts till den myndighet som mottagit registreringsanmälan lämna en redogörelse för hur genomförandet av återvinningen av avfallet i enlighet med registreringsanmälan har skett (MARA-förordningen 5 §). NTM-centralen granskar slutrapporten och sparar den i ärendehanteringssystemet. Tillsyn av att förordningen efterföljs görs på basis av uppgifterna som uppges i slutrapporterna eller om det via annat håll framträder att MARA-förordningen inte har efterföljts i markbyggandet enligt anmälan. NTM-centralen övervakar att MARA-förordningen efterföljs i samarbete med den kommunala miljövrårdsmyndigheten. Dessutom gör NTM-centralen sporadiska inspektioner på återvinningsobjekten. Tillsynen utförs också genom att begära fotografier.

NTM-centralen ger också råd och styr verksamhetsutövarna i anslutning till tillämpningen av MARA-förordningen och bestämmelserna i den.

8.4.2 Tillfällig verksamhet som orsakar buller och skakningar

NTM-centralen behandlar anmälningar om åtgärder eller tillställningar som orsakar tillfälligt, särskilt störande buller eller skakningar på flera kommuners område (Miljöskyddsl 118 §). Övriga buller-anmälningar behandlas av den kommunala miljövrårdsmyndigheten. NTM-centralen i Södra Österbotten tar varje år emot cirka 3 anmälningar för behandling. Anmälningarna gäller exempelvis byggnads- eller iståndsättningsprojekt på trafikleder samt rallytävlingar. Anmälan ska göras senast 30 dygn före verksamheten inleds (Miljöskyddsl 118 §). NTM-centralen fattar beslut med anledning av anmälan. I beslutet antecknas nödvändiga bestämmelser i syfte att förebygga förorening av miljön på grund av verksamheten, uppfylla förpliktelserna enligt

avfallslagen och om kontroll av verksamheten och information till invånarna i närområdet. Vid behov utförs inspektioner av betydande byggnads- och istandsättningsprojekt.

8.4.3 Anmälningar om sanering av förorenad mark och grundvatten

Sanering av mark och grundvatten på ett förorenat område och utnyttjande på täktområdet eller bortskaffande för behandling annanstans av marksubstanser som tagits i samband med sanering kan inledas genom en anmälan till den statliga tillsynsmyndigheten, om saneringen inte kräver miljötillstånd (MiljöskyddsL 136 §).

Varje år anhängiggörs cirka 10–15 anmälningar om sanering av förorenad mark och grundvatten hos NTM-centralen i Södra Österbotten. Anmälan ska göras i tillräckligt god tid, dock senast 45 dygn innan en för saneringen väsentlig arbetsfas inleds (MiljöskyddsL 136 §). Den statliga tillsynsmyndigheten granskar anmälan och fattar beslut med anledning av den. Beslutet ska förenas med behövliga villkor om saneringen av det förorenade området, om målen för saneringen, om utnyttjande av marksubstanser och om kontroll. Enligt behov utför NTM-centralen inspektioner på objekten. I tillsynen som gäller sanering av förorenade marker prioriteras objekt som ligger i grundvattenområden och i bebyggda områden. Särskild uppmärksamhet fästs på objekt, på vilka förhållanden som avsevärt avviker från anmälan upptäcks under istandsättningsarbetet. När arbetet har slutförts skickar den som utfört saneringen en slutrapport till NTM-centralen. NTM-centralen granskar rapporten och ger vid behov utlåtande om den. Uppgifter om sanerade objekt antecknas i datasystemet för markens tillstånd MATTI, som är en del av YLVA-systemet.

Om i samband med byggande observeras att marken är förorenad eller om det är frågan om liten förorening av marken eller en liten olycka, kan den förorenade marken i vissa fall tas bort utan anmälningsförfarande på ett sätt som tillsynsmyndigheterna skilt ger anvisningar om. På NTM-centralen i Södra Österbottens område förekommer cirka 20 dylika fall varje år. Även för istandsättningar som görs utan anmälningsförfarande krävs att en slutrapport görs upp och skickas till NTM-centralen.

Tillsynen omfattar också granskning och godkännande av planer för kontroll av saneringen och för fortsatta åtgärder, bedömning och utlåtanden om utredningar som gjorts om markens föroreningsgrad och saneringsbehov, styrnings- och rådgivningsuppgifter samt begäran om information som berör förorenade objekt. Vid behov uppmanar NTM-centralen till att reda ut föroreningsgraden i ett område, eller om området redan har konstaterats vara förorenat, och att vidta saneringsåtgärder. I oklara och omtvistade fall reder NTM-centralen ut saneringsansvaret och vidtar vid behov ett förvaltningsstvångsförfarande.

9 Tillsyn av avfallslagen

9.1 Tillsynsmyndigheter

NTM-centralen och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten är allmänna tillsynsmyndigheter enligt avfallslagen (AvfallsL 24 §). Deras behörighet är delvis överlappande. En del av tillsynsuppgifterna har däremot stadgats skilt så att de är antingen NTM-centralens eller den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens behörighet. Om tillsynsuppgifter enligt avfallslagen riktas till flera kommuners område, är NTM-centralen den behöriga tillsynsmyndigheten. Utredning av fall som gäller nedskräpning och otillåtna avstjälningsplatser är i regel på kommunernas ansvar, som enligt avfallslagen kan bestämma att området ska saneras. NTM-centralen ger vid behov råd och bedriver samarbete med kommunernas miljötjänsteinnehavare. NTM-centralen övervakar

verksamheten som bedrivs av avfallstransportörer och -förmedlare som är godkända i avfallshanteringsregistret, medan kommunen övervakar avfallsinsamlingsverksamheten. NTM-centralen är målsägande i brottmål som berör avfallslagen, om allmänt intresse har kränkts (AvfallsL 136 §).

9.2 Iakttagande av avfallslagen i tillsyn av miljötillståndspliktiga verksamheter

NTM-centralen övervakar att avfallslagen efterföljs i miljötillståndspliktiga verksamheter i samband med miljötillståndstillsynen och tillhörande periodiska inspektioner. NTM-centralen övervakar att anläggningarnas tillståndsbestämmelser med stöd av avfallslagen och avfallslagens bestämmelser efterföljs såsom allmänna skyldigheter enligt avfallslagen (AvfallsL 2 kapitlet), bokföringsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter (AvfallsL 118, 119 §), uppföljnings- och kontrollskyldighet (AvfallsL 120 §) och skyldigheten att upprätta ett transportdokument (AvfallsL 121 §). I samband med den periodiska inspektionen granskar NTM-centralen vid behov också ärenden som gäller internationella avfallstransporter.

9.3 Inspektioner och inspektionsplaner

Enligt 124 § i avfallslagen ska den behöriga tillsynsmyndigheten med regelbundna intervaller inspektera anläggningar och företag som bedriver verksamhet där avfall behandlas i en anläggning eller yrkesmässigt, där det uppkommer farligt avfall, där avfall transporteras eller samlas yrkesmässigt, som avfallsmäklare eller med internationella avfallstransporter. Dessutom bör tillsynsmyndigheten göra upp planer för tillsyn av sådana ovan nämnda verksamheter som hör samman med internationella avfallstransporter. Myndighetsuppgifter i anslutning till internationella avfallstransporter sköts av Finlands miljöcentral, som gör upp en tillsynsplan över internationella avfallstransporter. När det gäller andra än ovan nämnda anläggningar gäller inspektions- och planskyldigheten NTM-centralerna och de kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna i enlighet med inbördes fördelning av tillsynsansvaret enligt avfallslagen. Anläggningar som bedriver avfallsbehandling i anläggning eller yrkesmässigt eller i vilka uppstår farligt avfall, är i regel även miljötillståndspliktiga, varvid inspektionsskyldigheten enligt avfallslagen sköts med periodiska inspektioner av miljötillståndet.

NTM-centralen gör upp en plan för tillsynen över yrkesmässig transport och förmedling av avfall (AvfallsL 124 § 2 mom.). Ovan avsedda planer ska vara baserade på en bedömning av de risker och miljökonsekvenser som avfallet och avfallshanteringen medför (AvfallsL 124 § 2 mom.). I planen framförs inspektionernas mål och prioriteringarna för inspektionerna, det geografiska område som planen omfattar, planerade inspektioner och inspektionsfrekvens, de myndigheter som deltar i inspektionerna och formerna för samverkan mellan dem samt övriga omständigheter som behövs för ett ändamålsenligt utförande av inspektionerna anges (AvfallsL 124 § 3 mom.). NTM-centralens prioriteringar i tillsynen av avfallstransporterna är bland annat internationella avfallstransporter, transporter av farliga ämnen, annan centraliserad avfallstransport och aktörer som transporterar stora mängder avfall. Planen ska ses över på nytt minst vart tredje år och vid behov uppdateras (AvfallsL 124 § 3 mom.). NTM-centralen i Södra Österbottens förpliktelse enligt avfallslagen att göra upp en plan har tillgodosetts med denna tillsynsplan.

9.4 Registrering och tillsyn av avfallstransportörer och -förmedlare

Enligt 94 § i avfallslagen ska den som har för avsikt att bedriva yrkesmässig avfallstransport eller verksamhet som avfallsmäklare göra en ansökan om godkännande av verksamheten för

anteckning i avfallshanteringsregistret. Registreringsskyldigheten gäller utöver verksamhetsidkare inom avfallshanteringsbranschen också sådana transportföretag som även transporterar avfall vid sidan av annan transportverksamhet. Registreringsskyldigheten gäller verksamhetsutövare som transporterar såväl eget som annans avfall. Ansökan om godkännande av verksamheten i avfallshanteringsregistret görs till den NTM-central, i vars verksamhetsområde största delen av verksamheten bedrivs. Ansökan görs elektroniskt i regionförvaltningen e-tjänst.

NTM-centralen behandlar och godkänner genom beslut sådana ansökningar som gäller yrkesmässig transport och förmedling av avfall och antecknar avfallstransportören eller -förmedlaren i avfallshanteringsregistret (AvfallsL 96 §) som är en del av YLVA-systemet. NTM-centralen i Södra Österbotten har som mål att behandla nya ansökningar inom cirka en vecka från att verksamhetsutövaren har skickat alla uppgifter som behövs för avgörandet. Handläggaren av ansökan bedömer huruvida avfallstransportören har tillräcklig sakkunskap om rätt behandling och transport av avfallsfraktionerna. Yrkesmässig transport eller förmedling av avfall får inte inledas förrän NTM-centralen har godkänt verksamheten för anteckning i registret (AvfallsL 96 §). I beslutet med anledning av ansökan antecknar NTM-centralen bestämmelser om avfallstransporterna, exempelvis vilken typ av avfall vederbörande avfallstransportör får transportera, bokföring av avfallet och transport av farligt avfall. När det gäller transportmateriel bedöms huruvida det passar för transport av avfallet som uppges i ansökan. I samband med beslutet får verksamhetsutövaren ett utdrag ur avfallshanteringsregistret, som ska medföras under avfallstransporten (AvfallsL 98 §).

I samband med godkännande för införande i avfallshanteringsregistret bedömer NTM-centralen också behovet av säkerhet (AvfallsL 95 §). Avfallstransportörens behov av säkerhet påverkas av mängden avfall som transporteras i taget, kostnaderna för avfallstransporten och avfallsbehandlingen om avfallet transporteras för avfallstransportörens räkning. Avfallsförmedlarens säkerhet måste täcka såväl transport- som behandlingskostnaderna.

I slutet av år 2021 var sammanlagt 399 avfallstransportörer och -förmedlare i NTM-centralen i Södra Österbottens område registrerade i avfallshanteringsregistret. Varje år inlämnas cirka 30 nya ansökningar om godkännande av verksamheten i avfallshanteringsregistret.

NTM-centralen övervakar de yrkesmässiga avfallstransportörernas och -förmedlarnas verksamhet regelbundet genom att se över uppgifterna som antecknats i registret med tre års mellanrum (AvfallsL 98 § 2 mom.). NTM-centralen övervakar avfallstransportörerna i kampanjer som ordnas på vägen i samarbete med polisen då transportörernas avfallsregisterutdrag och eventuellt transportdokument granskas. Inspektion av avfallstransportörernas och -förmedlarnas årsrapporter görs varje år i fråga om de som transporterar farligt avfall och bedriver internationella avfallstransporter. Utöver detta begärs årsrapportering av andra transportörer i slumpmässigt urval på cirka 25 % av transportörerna. Inalles begärs årsrapportering av cirka hälften av transportörerna som finns i NTM-centralens register.

Under de periodiska inspektionerna av tillståndspliktiga objekt kan på anläggningens område också vid behov kontrolleras ett avfallstransportfordon som är i körning och begära att utdraget ur avfallshanteringsregistret företes.

NTM-centralen svarar också på bland annat företagens, kommunernas och avfallsnämndernas begäran om uppgifter som gäller huruvida registreringsanteckningarna om avfallstransportörerna är korrekta.

9.5 Tillsyn av internationella avfallstransporter

Finlands miljöcentral ansvarar tillsammans med andra behöriga myndigheter om tillsynen av internationella avfallstransporter. Finlands miljöcentral har gjort upp en plan för inspektion av internationella avfallstransporter för åren 2020–2022. Tyngdpunkten för inspektionerna under denna period ligger på blyackumulatorer, el- och elektroniskrot, skrotbilar och deras reservdelar, byggavfall, stulet avfall och grönt avfall. Finlands miljöcentral skickar besluten med anledning av anmälningar om avfallstransporter för kännedom till NTM-centralen i enlighet med orten från vilken avfallstransporten avgår. NTM-centralen deltar på begäran i inspektionsbesöken tillsammans med Finlands miljöcentral och Tullen.

NTM-centralen övervakar internationella avfallstransporter i samarbete med Finlands miljöcentral. På NTM-centralerna utförs tillsyn av internationella avfallstransporter i samband med anläggningsövervakningen och tillsynen av avfallstransportörer och -förmedlare. I anläggningstillsynen övervakas internationella avfallstransporter framför allt i samband med inspektioner av årsrapporter och periodiska inspektioner. Om transporter som fordrar avfallstransporttillstånd utförs, granskas tillståndets giltighet. Vid misstanke om olagliga avfallstransporter gör NTM-centralen en anmälan till Finlands miljöcentral utan dröjsmål.

10 Tillsyn av kemikalielagen och utsläpp av skadliga ämnen

NTM-centralen och kommunens miljöförhållanden övervakar användningsförhållandena för och lagring av kemikalier på sina tillsynsobjekt samt utsläppen av skadliga ämnen i syfte att förebygga och bekämpa miljöolägenheter. Miljöförpliktelserna i anslutning till kemikalier och skadliga ämnen övervakas med stöd av kemikalielagen och miljöskyddslagen. Enligt 11 § i kemikalielagen övervakar NTM-centralen och den kommunala miljöförhållanden verksamhetsutövarnas skyldighet att sörja för förebyggande och avvärjande av miljöolägenheter i samband med användning och lagring av kemikalier med stöd av kemikalielagen och REACH-förordningen⁴ (EG 1907/2006) biocidförordningen⁵ (EG 528/2012) och POP-förordningen⁶ (EG 2019/1021) i miljötillståndspliktiga, registreringsskyldiga och anmälningspliktiga verksamheter som hör till deras behörighet. Dessutom övervakar de användningen och begränsningar av användningen och tillfällig lagring av kvicksilver enligt kvicksilverförordningen⁷ (EG 2017/852). NTM-centralens och den kommunala miljöförhållanden myndighetens behörighet fastställs i enlighet med miljöskyddslagen.

NTM-centralen övervakar kemikalier i regel i samband med annan anläggningstillsyn, exempelvis vid periodiska inspektioner och granskning av årsrapporter.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006, av den 18 december 2006, om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG

⁵ europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter

⁶ europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1021 av den 20 juni 2019 om långlivade organiska föreningar

⁷ europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/852 av den 17 maj 2017 om kvicksilver och om upphävande av förordning (EG) nr 1102/2008

NTM-centralens kemikalietillsyn koncentrerar sig på övervakning av användnings- och lagringsförhållandena för kemikalier och på övervakning av tillståndspliktiga (bilaga XIV) och begränsade ämnen (bilaga XVII) enligt REACH-förordningen. NTM-centralernas kemikalietillsyn ska utvecklas så att man i framtiden kan övervaka kraven i POP- och biocidförordningen på ett effektivare sätt.

I kemikalietillsynen beaktas de allmänna principerna enligt 19 § i kemikalielagen om att känna till, ombesörja och välja rätt (av till buds stående alternativ, då det rimligen är möjligt, väljs den kemikalie eller metod som orsakar minst fara i syfte att förebygga olägenheter av kemikalier). Anläggningstillsynen innefattar utöver övervakning enligt kemikalielagen även kemikalietillsyn som stöder sig på miljöskyddslagen och miljötillståndsbeslut, vilken omfattar bland annat lagring, rivning och lastning av kemikalier. NTM-centralen övervakar att verksamheten också följer allmänna förpliktelser gällande kemikalier om vilka stadgas i miljöskyddslagen såsom bland annat skyldighet att vara konsekvensmedveten (6 §), skyldighet att bekämpa förorening (14 §), beredskapsskyldighet (15 §) och särskilda skyldigheter vid användning av kemikalier (19 §).

NTM-centralen övervakar dessutom statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006), vars syfte är att på en gång eller stegvis eliminera utsläpp och läckage av ämnen som är farliga för vattenmiljön i ytvattnen, att stegvis minska utsläpp och läckage av ämnen som är skadliga för vattenmiljön samt att förhindra och begränsa utsläpp av farliga ämnen i grundvattnet. I tillsynen beaktas utsläppsförbud, utsläppsgränsvärden och miljökvalitetsnormer om vilka stadgas i förordningen.

Med stöd av miljöskyddslagen övervakar NTM-centralen VOC-förordningen för anläggningar (statsrådets förordning om begränsning av utsläpp som leds ut i luften från vissa verksamheter och anläggningar som använder organiska lösningsmedel 64/2015), vars syfte är att minska de s.k. VOC-utsläppen (Volatile Organic Compounds).

I kemikalietillsynen bedrivs samarbete med NTM-centralen i Mellersta Finland som har nationell specialiseringsuppgift på att utveckla tillsynen av kemikalielagstiftningen. NTM-centralen i Sydöstra Finland gör upp en enhetlig anvisning till NTM-centralerna för tillsyn av kemikalielagstiftningen och styr kommunernas miljöskyddsmyndigheters verksamhet i kemikaliefrågor. NTM-centralen i Södra Österbotten deltar i KEHYS-gruppens arbete som syftar till att utveckla miljöförvaltningens kemikalietillsyn. Dessutom deltar NTM-centralen i de årliga sammanträdena som Tukes, NTM-centralerna och regionförvaltningsverken håller.

I NTM-centralernas kemikalietillsyn efterföljs miljöministeriets anvisning *Användning av kemikalieuppgifter i miljötillstånd – Anvisning för tillstånds- och tillsynsmyndigheter* (Miljöministeriets anvisningar 2021:32).

11 Tillsyn av miljöskyddslagen för sjöfarten

Lagens syfte är att förhindra utsläpp i havet som orsakas av normal drift av fartyg och att ordna mottagning av fartygsavfall i hamnarna. NTM-centralen utövar inom sina verksamhetsområden efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag till den del de gäller hamnarnas planering av avfallshantering, hamnars mottagningsanordningar för fartygsgenererat avfall och sediment samt hamnars avgifter för avfallshantering (12:4 Miljöskyddsl för sjöfarten). Tillsynsuppgiften gäller i synnerhet sådana handelssjöfartens hamnar, som har miljötillstånd enligt miljöskyddslagen. Tillsynen av miljöskyddslagen för sjöfarten utförs som en del av tillståndstillsynen enligt miljöskyddslagen av hamnarna. Övriga tillsynsmyndigheter som avses i miljöskyddslagen för sjöfarten är Trafik- och kommunikationsverket, Finlands miljöcentral, gränsbevakningsverket, tullen, polisen och kommunens miljöförvaltningsmyndighet.

NTM-centralen övervakar att avfallshanteringsplaner enligt miljöskyddslagen för sjöfarten görs upp för handelssjöfartens hamnar (Miljöskyddslagen för sjöfarten 9:4). Avfallshanteringsplanerna för småbåtshamnar godkänns av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. NTM-centralen godkänner avfallshanteringsplanerna för hamnarna med ett beslut, i vilket utfärdas nödvändiga bestämmelser om avfallshanteringen. Den godkända avfallshanteringsplanen antecknas i datasystemet för miljöförvaltningsinformation. Avfallshanteringsplanen ses över om avfallets kvalitet, mängd eller avfallshantering i hamnarna ändras på ett väsentligt sätt. Om avfallshanteringsplanen inte behöver ses över inom tre år efter att den har godkänts, bör hamninnehavaren skicka ett meddelande till NTM-centralen om att avfallshanteringsplanen fortfarande är i kraft. Vid behov kan NTM-centralen uppmana till översyn av avfallshanteringsplanen.

12 Tillsyn av marktäktslagen

12.1 NTM-centralens uppgifter enligt marktäktslagen

NTM-centralen styr och övervakar verksamheten enligt marktäktslagen på sitt område samt verksamhet med ett gemensamt tillstånd som beviljas av den statliga miljöförvaltningsmyndigheten (MarktäktsL 4b §). Tillståndsmyndighet enligt marktäktslagen är den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten, till vilken NTM-centralen ger utlåtande om tillståndsansökningarna och kontrollerar tillståndsbesluten. NTM-centralen kan vid behov avbryta marktäkten om marktäktslagens eller med stöd av den utfärdade bestämmelser inte följs då täktverksamheten är förlagd till exempelvis naturskydds- eller grundvattenområde (MarktäktsL 15 §).

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ska årligen meddela till NTM-centralen mängden och arten av substans som tagits (MarktäktsL 23 a §). NTM-centralerna och Finlands miljöcentral upprätthåller datasystemet NOTTO för uppföljning och tillsyn av marktäkt. I datasystemet sparas behövliga uppgifter om tillstånd och anmälningar enligt marktäktslagen samt övervakningen av täktområdenas tillstånd (MarktäktsL 23 b §). I praktiken är det NTM-centralernas och TE-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter (UF-centret) som har ansvaret för att upprätthålla systemet. Finlands miljöcentral och UF-centret ansvarar för att utveckla systemet.

12.2 Gemensamt tillstånd enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen

Marktäkt kan också behöva miljöförvaltningsinformation. En tillståndsansökan enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen för samma projekt behandlas tillsammans och avgörs i regel med samma beslut (Miljöskyddslagen 47 a §, MarktäktsL 4 a §). I den gemensamma behandlingen följs miljöskyddslagens bestämmelser om förfarande, men på tillståndsansökans innehåll och tillståndsprövning, förutsättningarna för beviljande av tillstånd och tillståndsbestämmelserna tillämpas skilt materiella bestämmelser enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen. NTM-centralen övervakar verksamheter, för vilka tillståndet om gemensam behandling enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen har beviljats av regionförvaltningsverket. För tillfället övervakar NTM-centralen inga dylika verksamheter.

13 Tillsyn av vattenlagen

13.1 Tillsynens inriktning och tillsynsmyndigheter

Vattenlagen tillämpas på vattenhushållningsärenden, med vilka avses verkställande av vattenhushållningsprojekt och annan användning och skötsel av vattenreserver och vattenmiljö. Om ett projekt eller en åtgärd enligt vattenlagen har påbörjats före den nuvarande vattenlagen trädde i kraft, tillämpas den gamla, upphävda vattenlagen (264/1961). Exempelvis tillstånd för vattentäkt har huvudsakligen beviljats före den nuvarande vattenlagen trädde i kraft. I tillståndsförfaranden tillämpas dock huvudsakligen den nuvarande vattenlagen.

Vattenlagen förpliktar inte till att göra upp en tillsynsplan. En stor del av tillsynen av vattenlagen är förhandsövervakning, men det finns också behov av eftertillsyn på objekt, exempelvis tillsyn av regleringar, utfyllnader, konstruktioner, farleder och vattentäkt. NTM-centralernas resurser för planenlig och regelbunden eftertillsyn är dock ofta små. Eftertillsynen av vattenlagen omfattar på ett väsentligt sätt reaktiva tillsynsåtgärder, vilket betyder att NTM-centralen inleder tillsynsåtgärder exempelvis med anledning av anmälan från en skadelidande eller verksamhetsutövaren själv.

Vid sidan av laglighetstillsynen övervakar NTM-centralen allmänt intresse i ärenden enligt vattenlagen. Övervakning av allmänt intresse betyder bland annat beaktande av synpunkter i anslutning till miljö- och naturskydd, områdesanvändning, fiskerihushållning och vattentrafik. Tillsynen av vattenlagen riktas i första hand till projekt som har betydande konsekvenser med avsikt på allmänt intresse.

Tillsynsmyndigheterna för vattenlagen är NTM-centralen och kommunens miljöförvaltningsmyndighet, som har parallell och av varandra oberoende behörighet förutom i vissa åtgärder, som är bland annat vissa till kommunerna hörande dikningsärenden samt projekt, som måste anmälas på förhand till NTM-centralen (VattenL 2:15 och VattenL 5:6). I exceptionella naturförhållanden eller någon annan övermäktig händelse har NTM-centralen rätt att inleda åtgärder för att avvärja faran (VattenL 18:4). Båda tillsynsmyndigheterna kan föra talan när det gäller allmänt intresse i ansökningsärenden enligt vattenlagen (VattenL 11:9). NTM-centralen för målsägandens talan i brottmål då man har brutit mot vattenlagen och kränkt allmänt intresse (VattenL 16:5). NTM-centralen och kommunens miljöförvaltningsmyndighet utför myndighetssamarbete i tillsynen av vattenlagen och informerar vid behov varandra om kontakter och tillsynsåtgärder.

13.2 Anmälningförfarande enligt vattenlagen och prövning av tillståndsbehov

I vattenlagen fungerar anmälningförfarandet som redskap i förhandstillsynen av små vattenhushållningsprojekt. På basis av redskapet granskar tillsynsmyndigheten projektets tillståndsplikt och får med avsikt på tillsyn av lagen tillräckliga uppgifter om de projekt som genomförs i området. Den projektansvarige ska alltid anmäla till NTM-centralen om placeringen av en ledning i annans vattenområde, muddring och slåtter av vattenväxter, marktäkt från botten av ett vattendrag samt yt- och grundvattentäkt (mängden överstiger 100 m³/dygn) (VattenL 2:15). Dessutom ska NTM-centralen underrättas om annan än obetydlig dikning (VattenL 5:6).

En anmälan om muddring (mindre än 500 m³) och slåtter av vattenväxter, upptagning av marksubstanter från botten av ett vattendrag samt uttag av yt- och grundvatten ska göras senast 30 dygn innan en åtgärd påbörjas. Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde

och annan än obetydlig dikning bör å andra sidan göras minst 60 dygn innan en åtgärd vidtas. NTM-centralen informerar kommunens miljövårdsmyndighet om anmälningarna (VL 18:17).

Varje år skickas i genomsnitt cirka 800–900 anmälningar enligt vattenlagen till NTM-centralen i Södra Österbotten. Anmälningarna handlar typiskt om dikningar och muddringar. NTM-centralen försöker svara på alla anmälningar med ett utlåtande eller åtminstone per e-post. Utlåtandena avgörs alltid på föredragning och i de flesta fall, åtminstone när det gäller anmälningar med betydande konsekvenser, tar enheten för vattenresurser ställning till vattenvården och naturskyddsenheten till naturskyddet. Alla anmälningar och svar på dem (utlåtanden, e-post, telefonsamtal) antecknas i Uspa.

I handläggningen av anmälningar bedömer NTM-centralen också alltid behovet av tillstånd för projektet. På basis av projektets karaktär, storlek eller eventuella skadeverkningar kan NTM-centralen uppmana anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen. Om åtgärden enligt anmälan fordrar tillstånd enligt vattenlagen, ges alltid utlåtande om anmälan.

Bedömning av tillståndsbehov enligt vattenlagen och tillhörande styrning och rådgivning är en väsentlig del av NTM-centralens förhandstillsyn av vattenlagen. Utöver bedömningen av tillståndsbehovet som görs i samband med behandlingen av anmälan överväger tillsynsmyndigheten med anledning av verksamhetsutövare och skadelidande som tagit kontakt. Myndigheter och projektansvariga begär också ofta utlåtande av NTM-centralen om ett planerat projekt eller åtgärd som man avser utföra. När tillståndsbehovet bedöms idkas samarbete med bland annat naturskyddsexperten för att säkerställa att exempelvis naturtyper som skyddas enligt vattenlagen och skyddsområden enligt naturvårdslagen beaktas.

I årsrapporterna över tillstånden för vattentäkt följs vattentäktsmängderna och resultaten från vattenståndsmätningarna. I NTM-centralen i Södra Österbottens område finns 198 aktiva grundvattentäkter, för vilka det finns ett godkänt kontrollprogram. Inlämning av kontrollresultat i anslutning till vattentäktstillstånden följs upp, men det finns inte resurser för systematisk genomgång av resultaten. Det skulle också finnas behov av att förnya föråldrade kontrollprogram. I tillsynen måste man fokusera på objekt, om vilka antingen verksamhetsutövarna eller eventuella skadelidande tar kontakt. Vattentäktstillstånden kontrolleras på basis av ett urval på 5–15 st. Under inspektionsbesöket går man igenom vattentäktstillståndet, kontrollprogrammen som det kräver samt rapporteringen.

13.3 Tillsyn av vattentillstånd och laglighetstillsyn av vattenlagen

I vattenlagens 3 kapitel stadgas om vattenhushållningsprojektets tillståndsplikt. I 3 kapitlet 3 § i vattenlagen räknas de vattenhushållningsprojekt upp som alltid måste ha ett tillstånd beviljat av tillståndsmyndigheten oberoende av projektets konsekvenser. I 3 kapitlet 2 § i vattenlagen stadgas dessutom om vattenhushållningsprojektets allmänna tillståndsplikt, som grundar sig på projektets konsekvenser. Vattenhushållningsprojektet måste ha tillstånd om det kan ändra vattendragets läge, djup, vattenstånd, vattenföring, strand eller vattenmiljö eller grundvattnets kvalitet eller mängd och om förändringen medför de effekter som räknas upp i paragrafen. NTM-centralen leder den projektansvarige till att göra upp en tillståndsansökan till regionförvaltningsverket som är tillståndsmyndighet enligt vattenlagen för projekt som alltid är tillståndspliktiga och för projekt som på basis av konsekvenserna är tillståndspliktiga. NTM-centralen konstaterar behovet av vattentillstånd i utlåtandet som ges om projektet.

Vattentillståndets innehavare ska vid behov åläggas att kontrollera hur projektet genomförs och vilka konsekvenser det har (VattenL 3:11). Tillståndsmyndigheten eller, på dess förordnande,

den statliga tillsynsmyndigheten eller fiskerimyndigheten kan ålägga flera tillståndshavare att gemensamt kontrollera konsekvenserna av sina verksamheter (samordnad recipientkontroll) eller för kontrollen av verksamheten godkänna deltagande i övervakningen inom området.

Varaktigheten och omfattningen hos projekt enligt vattenlagen varierar avsevärt, vilket också påverkar tillsynen av dem. Tillsynen varierar från regelbunden uppföljning av tillståndsvillkor och resultat från obligatoriska kontroller av objekt till utrednings- och tillsynsåtgärder som inleds främst på grund av anmälningar från privata sakägare. Tillstånd enligt vattenlagen beviljas i regel varaktigt, men av särskilda orsaker kan tillståndet också beviljas för viss tid.

I små enskilda, kortvariga vattenhushållningsprojekt med obetydliga konsekvenser är behovet av egentlig tillståndstillsyn vanligen obetydligt. Tillsynsåtgärder inleds i regel på anmälan av verksamhetsutövaren, delägarlaget, den skadelidande eller kommunens miljövårdsmyndighet. Enskilda kortvariga objekt är exempelvis muddringar och bryggor, små broarbeten och underskridningar av vattendrag, små vattendragskonstruktioner och privata brunnar.

I stora långvariga och tidsbundna projekt som påverkar det allmänna intresset på ett betydande sätt är tillståndstillsynens betydelse större. Tidsbundna tillsynsobjekt är exempelvis höjning av vattenståndet, stora vattenkonstruktioner såsom bryggor, broar och underskridningar av vattendrag samt marktäkt från botten av ett vattenområde. Vissa projekttyper såsom stora utfyllnader av vattendrag kan vara antingen tidsbundna tillsynsobjekt eller tillsynsobjekt av bestående karaktär.

Andra tillsynsobjekt av bestående karaktär är exempelvis regleringar, utnyttjande av vattenkraft och vattentäkt. I tillståndsbestämmelserna får bestående objekt ingå ofta en kontinuerlig kontrollplikt och många av objekten har ålagts att delta i den samordnade kontrollen. NTM-centralen följer upp objektens kontrollresultat inom ramen för resurserna och jämför dem med tillståndsvillkoren och konsekvenserna som har uppskattats i tillståndsförfarandet. Tillsynsbesök görs på tillsynsobjekt av både bestående karaktär och stora tidsbundna tillsynsobjekt enligt de tillgängliga resurserna.

NTM-centralen övervakar 500 tillstånd enligt vattenlagen, av vilka 198 är tillstånd i anslutning till vattentäkt eller andra tillstånd som gäller ändring av grundvattnen. I NTM-centralens verksamhetsområde finns 25 gällande skyddsbeslut för grundvattentäkter, i vilka framförs begränsningar av verksamheter som förläggs till skyddsområdena.

I vattenhushållningstillstånden bestäms i regel att den projektansvarige ska meddela till NTM-centralen och den kommunala miljövårdsmyndigheten att arbetet inleds. När anmälan om inledande av arbete har kommit, kontrollerar NTM-centralen huruvida projektet inleds inom tiden som anges i tillståndet och om tillståndet omfattar kontrollbestämmelser. Vattenbyggnadsprojekt som blir anhängiga införs i datasystemet för vattendragsarbeten (VESTY) som upprätthålls av Finlands miljöcentral. För tillståndspliktiga projekt bör enligt vattenlagen den projektansvarige göra en anmälan till tillståndsmyndigheten och den statliga tillsynsmyndigheten om att ett vattenhushållningsprojekt har slutförts (VattenL 3:18). NTM-centralen ska genom offentlig kungörelse delge den anmälan om slutförande som lämnats in till den, om projektet i fråga har betydande eller vittgående miljökonsekvenser (VattenL 14:13). I tillståndsbestämmelserna kan också slutgranskning krävas.

Vid behov görs inspektionsbesök enligt vattenlagen. Kontrollresultaten för muddrings- och vattenhushållningsprojekt går igenom systematiskt.

I årsrapporterna över tillstånden för vattentäkt följs vattentäktsmängderna och resultaten från vattenståndsmätningarna. Inlämning av kontrollresultat i anslutning till vattentäkstillstånden följs upp, men det finns inte tillräckligt med resurser för att systematiskt gå igenom kontrollresultaten.

Det skulle också finnas behov av att förnya föråldrade kontrollprogram. I tillsynen måste man fokusera på objekt, om vilka antingen verksamhetsutövarna eller eventuella skadelidande tar kontakt. Vattentäktstillstånden kontrolleras varje år på basis av ett urval på 5–15 st. Under inspektionsbesöket går man igenom vattentäktstillståndet, kontrollprogrammen som det kräver samt rapporteringen.

Om en åtgärd i strid med vattenlagen eller bestämmelser som meddelats med stöd av den kan medföra omedelbar olägenhet eller fara för säkerhet, hälsa eller något annat viktigt allmänt intresse eller avsevärd fara för annans egendom, får tillsynsmyndigheten vidta behövliga åtgärder för att undanröja olägenheten eller faran (VattenL 14:10). Tillsynsmyndigheten kan också avbryta verksamhet som omfattas av anmälningsplikt som avses i 2 kap. 15 §, om verksamheten är uppenbart lagstridig (VattenL 14:11). NTM-centralen ingriper vid behov i projekt som är olagliga, lagstridiga eller projekt som orsakar konsekvenser som avviker från på förhand uppskattade genom tillsynsmetoder såsom att begära en utredning eller uppmana till att vidta nödvändiga åtgärder i syfte att rätta till situationen (VattenL 14:2). Vid behov väcker NTM-centralen ett yrkande om förvaltningstvång hos regionförvaltningsverket eller en begäran om förundersökning till polisen (VattenL 14:2).

14 Anmälningar från allmänheten

Anmälningar från allmänheten som lämnas in till NTM-centralen gäller huvudsakligen tillsynsobjekt enligt miljöskyddslagen och vattenlagen. När en anmälan från allmänheten har lämnats in bedömer NTM-centralen anmälan betydelse och tar kontakt med verksamhetsutövaren för att utreda ärendet och vid behov vidta tillsynsåtgärder. NTM-centralen strävar efter att behandla anmälan inom 30 dygn från att den har blivit anhängig.

NTM-centralen får även sådana anmälningar från allmänheten som efter utredningar kan allokeras till verksamheter som övervakas av kommunerna. Sådana anmälningar från allmänheten och anmälningar om nedskräpning styrs till kommunerna.

I fall som fordrar brådskande åtgärder besöker NTM-centralen objektet på plats eller begär hjälp av miljötjänsteinnehavare i syfte att kartlägga situationen. Tillsynsåtgärderna beror på objektet, ärendet och ärendets brådskande och bedöms från fall till fall. När ärendet har utretts, informerar NTM-centralen anmälaren om vilka åtgärder som vidtagits och slutresultatet. En del av anmälningarna från allmänheten är också anonyma, varvid man inte kan informera i efterskott.

Dokument i anslutning till anmälningar från allmänheten såsom kontakter, utredningar och eventuella inspektionsrapporter förs direkt in antingen i NTM-centralens ärendehanteringssystem (USPA) eller i YLVA-systemet, om det är frågan om miljötillståndspliktiga verksamheter, varifrån de automatiskt överförs till USPA efter att ärendet har behandlats.

Om en inspektion enligt 169 § i miljöskyddslagen måste göras på grund av en anmälan från allmänheten, kan en avgift uppbäras av verksamhetsutövaren. Såsom i störnings- och undantagssituationer, styrs även anhängiggörande av en inspektion enligt 169 § i miljöskyddslagen på grund av anmälningar från allmänheten av tillsynsmyndighetens bedömning om skadans karaktär, allvar och brådskande.

Om anmälan från allmänheten visar sig bara onödig, avbryts behandlingen av ärendet. Om tillsynsmyndigheten måste göra mycket arbete för att reda ut en anmälan som visar sig vara onödig eller om det finns flera ogrundade anmälningar om samma sak, kan NTM-centralen fakturera den som gjort anmälan (Miljöskyddsl 205 §) i ärenden i enlighet med miljöskyddslagen.

15 Förfarandet med förvaltningstvång och förundersökningsbegäran

15.1 Förvaltningstvång

Tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta åtgärder för att rätta till en lagstridig situation som har upptäckts. I första hand försöker man rätta till lagstridiga situationer med verksamhetsutövarens frivilliga åtgärder. Vid behov uppmanas verksamhetsutövaren att åtgärda situationen så att den överensstämmer med lagen (MiljöskyddsL 179 §). Om situationen inte blir bättre inom tidsfristen som ställts upp i uppmaningen, fattar tillsynsmyndigheten beslut om förvaltningstvång eller gör en ansökan om förvaltningstvång till den behöriga myndigheten. Syftet med förfarandet vid förvaltningstvång är att återställa den lagstridiga situationen så att den följer lagen.

I viteslagen (1113/1990) stadgas om förfarandet vid förvaltningstvång. Viteslagen tillämpas i förvaltningstvångsförfarandena inom alla förvaltningsområden. Förvaltningstvång är ett förfarande i två steg. I första skedet utfärdar tillsynsmyndigheten ett förbud eller en bestämmelse till en part som bedriver lag- eller tillståndsstridig verksamhet om att upphöra med verksamheten eller återställa den lagliga situationen (huvudförpliktelse). Bestämmelsen effektiveras vid behov med vite, hot om tvångsutförande eller avbrytande. Om verksamhetsutövaren inte uppfyller huvudförpliktelsen som myndigheten har ställt, bestämmer myndigheten som utfärdat förpliktelsen att den ska verkställas i det andra skedet av förvaltningstvångsförfarandet, dvs. betalning av vite, utförande av åtgärden på försummarens bekostnad eller att verksamheten avbryts. Den förpliktade ska höras både före förvaltningstvång ställs och före beslutet om verkställande av vite. I förvaltningstvångsförfarandet utförs inspektion på objektet efter att tidsfristen för den första uppmaningen före förvaltningstvånget har gått ut, efter att tidsfristen som ställts för att verkställa förpliktelsen i beslutet om förvaltningstvång har gått ut samt efter att tidsfristen som ställts i beslutet om verkställande av vite har gått ut. Förvaltningstvångsförfarandets förlopp beskrivs i bild 3.

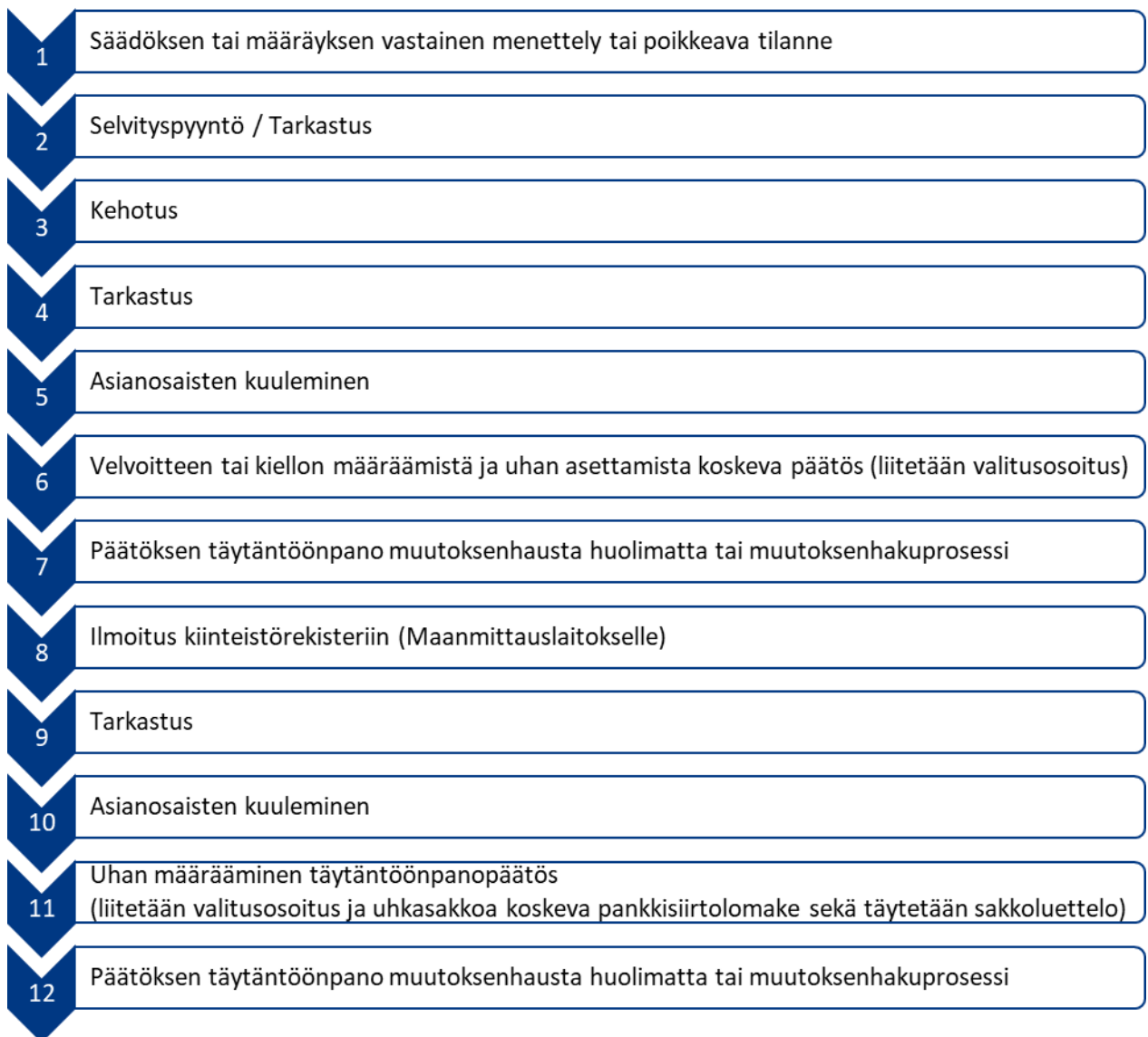

Bild 3. Förvaltningstvangsförfarandets förlopp (enligt laglighetsstillsynsanvisningen. s. 142).

NTM-centralen tillämpar förvaltningstvang med stöd av miljöskyddslagen åtminstone i följande fall:

- Tillståndspliktiga och anmälningspliktiga verksamheter, för vilka regionförvaltningsverket beviljar miljötillstånd eller fattar beslut med anledning av anmälan (Miljöskyddsl 175 §)
- Tillsynsärenden i anslutning till försummelse av registrering som avses i 116 § i miljöskyddslagen när NTM-centralen behandlar de aktuella anmälningarna och registreringen.
- Ärenden som gäller utredning och sanering av förorenad mark eller grundvatten (Miljöskyddsl 135 §, 136 § och 137 §)
- Ärende som gäller avhjälpande av betydande förorening av vattendrag och naturskador (Miljöskyddsl 176 §)
- Tillsyn av vissa anmälningspliktiga verksamheter av engångsnatur när NTM-centralen är tillsynsmyndigheten som avgör anmälningarna (Miljöskyddsl 118 § och 123 §)
- Beslut om exceptionella situationer vid förbränningsanläggningar (Miljöskyddsl 99 §)

NTM-centralen är förvaltningstvångsmyndighet även i de förvaltningstvångsärenden som gäller försummelser av miljöskyddslagen i tillstånd som regionförvaltningsverken beviljar för gemensam behandling enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen (MarktäktsL 14 §, MiljöskyddsL 175 §). Kommunerna är förvaltningstvångsmyndigheter i förvaltningstvångsärenden enligt marktäktslagen och förvaltningstvångsärenden som gäller tillstånd för gemensam behandling enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen som kommunens miljövårdsmyndigheter beviljar (MarktäktsL 14 §).

NTM-centralen och kommunens miljövårdsmyndighet är förvaltningstvångsmyndigheter i situationer som gäller försummelser av avfallslagen (AvfallsL 126 §). NTM-centralen tillämpar förvaltningstvång i ärenden som hör till NTM-centralens tillsynsansvar som fastställs i 13 kapitlet i avfallslagen. NTM-centralen kan påföra en försummelseavgift i vissa förseelser av avfallslagen (skyldighet att ansöka om godkännande av verksamheten i avfallshanteringsregistret, skyldighet att medföra avfallsregisterutdraget under avfallstransporten samt skyldighet att göra upp ett transportdokument och medföra det under avfallstransporten, AvfallsL 133 §). Kommunerna är förvaltningstvångsmyndigheter i regel när det gäller nedskräpningsärenden enligt avfallslagen.

I försummelser av kemikalielagstiftningen följer tillsynsmyndigheten (NTM-centralen eller kommunens miljövårdsmyndighet) miljöskyddslagens förfaranden i laglighetstillsynen (KemikalieL 11 §, 46 §).

När det gäller miljöskyddslagen för sjöfarten är NTM-centralen och Trafik- och kommunikationsverket förvaltningstvångsmyndigheter (MiljöskyddsL för sjöfarten 12:15). NTM-centralen tillämpar förvaltningstvång i tillsynsåtgärder som stadgas i miljöskyddslagen för sjöfarten, dvs. tillsyn av avfallshanteringen i hamnarna.

Regionförvaltningsverket är förvaltningstvångsmyndighet i verksamheter som hör till vattenlagens tillämpningsområde (VattenL 14:4). Vid behov kan NTM-centralen väcka en ansökan om förvaltningstvång hos regionförvaltningsverket för att RFV skall utfärda bestämmelser till de försumliga att bedriva verksamheten i enlighet med vattenlagen och besluten som har utfärdats med stöd av den (VattenL 14:2).

15.2 Förundersökningsbegäran

Tillsynsmyndigheten är skyldig att meddela om lagstridig verksamhet till polisen för inledande av förundersökning (MiljöskyddsL 188 §, VattenL 14:2, AvfallsL 136 §). Tillsynsmyndigheten kan låta bli att göra en brottsanmälan endast om gärningen kan anses vara obetydlig med beaktande av förhållandena och det allmänna intresset inte kräver att åtal väcks (MiljöskyddsL 188 §, AvfallsL 136 §) eller om gärningen kan anses vara obetydlig med beaktande av förhållandena (VattenL 14:2). Huruvida anmälan inte görs prövas från fall till fall.

I laglighetstillsynen strävar man efter att effektivt använda tillsynens metoder i tillståndsförseelser och att snabbt reagera på brister som framträder i tillsynen. Tillsynsmetoderna väljs från fall till fall enligt situationens allvar, orsaker och följder och genom att följa förvaltningens rättsprinciper (principerna för exempelvis lagenlighet och relativitet samt ändamålsbundenhet).

Enligt vattenlagen hör begäran om förundersökning både till NTM-centralen och kommunens miljövårdsmyndighet (VattenL 14:2). Sakägarens talan förs dock av NTM-centralen (VattenL 16:5). Tillsynsmyndigheten bör meddela till den andra tillsynsmyndigheten om att en begäran om förundersökning görs.

Enligt marktäktslagen hör begäran om förundersökning både till kommunens miljövårdsmyndighet (MarktäktsL 18 §). När tillsynsmyndigheten konstaterar en gärning eller försummelse som

strider mot marktäktslagen ska åklagarmyndigheten underrättas för väckande av åtal. Anmälan behöver dock inte göras om gärningen med beaktande av förhållandena kan anses vara obetydlig eller om allmänt intresse inte anses fordra åtgärder av myndigheten.

I egenskap av sakkägare i allmänt intresse och som sakkunnig ger NTM-centralen på begäran utlåtande om brottsmisstanke till polisen och åklagaren samt om andra instansers såsom kommuners och privatpersoners begäranden om förundersökning. NTM-centralens representanter eller sakkunniga deltar enligt behov i rättegångar i miljöbrottsärenden i olika rättsinstanser i egenskap av sakkunnig, vittne eller sakkägare.

Förvaltningsstváangs- och förundersökningsärenden behandlas noggrannare i anvisningen för laglighetstillsyn.

16 Myndighetssamarbete och kommunikation

16.1 Myndighetssamarbete

Tillvägagångssätten för tillsyn utvecklas och förenhetligas tillsammans med andra NTM-centraler. Samarbetet är intensivt framförallt med de andra västra NTM-centralerna (Birkaland, Mellersta Finland) som ligger i Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands verksamhetsområde. NTM-centralernas sakkunniga samarbetar genom att delta i olika branschspecifika arbetsgrupper, i vilka riktlinjer dras upp tillsammans om tillsynsprinciperna och praxis bland annat i och med ändringarna i miljölagstiftningen. NTM-centralernas tillsynschefer har också ett aktivt samarbetsnätverk. NTM-centralerna kommer varje år överens om ett gemensamt tillsynstema, kring vilket tillsynsåtgärderna utvecklas och särskild uppmärksamhet fästs i synnerhet på exempelvis de periodiska inspektionerna av anläggningarna. De gemensamma tillsynstema under åren 2019–2021 var dagvattenhantering på miljötillståndspliktiga anläggningar, kemikali-tillsyn och materialeffektivitet.

För att öka tillsynens effektivitet försöker man dela sakkunskapen och främja nätverksbildning. När det gäller skötseln av NTM-centralernas uppgifter kan man komma överens om bland annat rätten till korsföredragning. NTM-centralerna måste också sköta riksomfattande specialiserings- och centraliseringsuppgifter. De viktigaste specialiserings- och centraliseringsuppgifterna som NTM-centralerna har med avsikt på miljötillsynen har räknats upp i kapitel 17.2 NTM-centralernas centraliserade uppgifter och specialiseringsuppgifter.

NTM-centralen bedriver också intensivt samarbete med Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands ansvarsområde för miljötillstånd. Syftet med samarbetet är att förmedla uppgifter från tillsynen till tillståndsmyndigheten samt att påverka bland annat att tillståndsbesluten är tydliga och tillståndsbestämmelserna fungerar i tillsynen. Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland och NTM-centralerna i verksamhetsområdet ordnar regelbundet samarbetsmöten. Dessutom sker informationsutbyte i utlåtanden, förhandlingar och andra kontakter, under rådplägningsdagar, bransch- och sektorspecifika arbetsgrupper och BAT/BREF-branschgrupper, i vilka det finns representanter utöver från NTM-centralerna och regionförvaltningsverken även från Finlands miljöcentral och miljöministeriet. Regionförvaltningsverket reserveras möjlighet att delta i de periodiska inspektionerna som NTM-centralen gör och i mån av möjlighet deltar NTM-centralen i anläggningsbesök som regionförvaltningsverket ordnar i samband med tillståndsprocessen. Enhetliga riksomfattande verksamhetsmetoder och samarbetet mellan regionförvaltningsverket och NTM-centralen har utvecklats i miljöförvaltningens styrnings- och utvecklingsprojekt.

Inom tillsynen samarbetar NTM-centralen med kommunerna och andra myndigheter i regionen. Kommunernas miljötjänsteinnehavare reserveras möjlighet att delta i NTM-centralens inspektionsbesök och överläggningar. Råd ges till kommunens myndigheter om olika miljöskyddsärenden och vid behov ges information om kontakter och anmälningar som kommit in till NTM-centralen samt om NTM-centralens tillsynsåtgärder. Handräckning kan begäras av den kommunala myndigheten (MiljöskyddsL 187 §) exempelvis för att besöka en anläggning som NTM-centralen övervakar i syfte att reda ut situationen. NTM-centralen vidtar dock inte tillsynsåtgärder (såsom begäran om förundersökning, uppmaning) innan också NTM-centralens övervakare har besökt platsen. Samarbete bedrivs också vid behov med kommunens hälsoskydds- och byggnadstillsynsmyndighet samt med veterinärer.

NTM-centralen har nästan varje år ordnat en rådplägnings- och utbildningsdag om aktuella ärenden inom miljöskyddet. Dessutom har kommunerna erbjudits möjlighet att delta i riksomfattande utbildningar via videolänk och aktuell information som berör tillsyn har erbjudits elektroniskt.

Samarbete bedrivs vid behov också med andra myndigheter såsom Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes), polisen, räddningsmyndigheten, tullen, gränsbevakningsväsendet, regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskydd och basservice, rättsskydd och tillstånd (exempelvis djurskydd), Finlands miljöcentral (SYKE), Naturresursinstitutet (LUKE) och Livsmedelsverket. Gemensamma inspektioner exempelvis med räddningsmyndigheten ordnas i mån av möjlighet på viktiga objekt på basis av riskbedömning. Vid behov ordnas gemensamma möten då utveckling av samarbetet begrundas. Exempelvis Tukes ordnar varje år ett möte med NTM-centralerna om aktuella frågor. NTM-centralen deltar i regionala myndighetsarbetsgrupper för bekämpning av miljöbrott tillsammans med polisen, åklagaren, räddningsverket och kommunernas miljövårdsmyndighet. NTM-centralen bedriver samarbete med räddningsmyndigheterna och andra statliga myndigheter såsom polisen och gränsbevakningsväsendet även i frågor som gäller beredskap för miljöskador och miljöskadesituationer.

Tillsyn som NTM-centralerna bedriver stöds av miljöministeriets styrning. NTM-centralen deltar också i utbildning och konferenser som miljöministeriet ordnar. Dessutom är NTM-centralens sakkunniga vid behov i kontakt med miljöministeriet exempelvis i frågor som gäller lagtolkningar.

Den riksomfattande kundtjänsten i miljöfrågor (Y-aspa) ger råd till kunderna i miljöfrågor som hör till NTM-centralens ansvar. Y-aspas kundtjänster omfattar NTM-centralens uppgifter inom ansvarsområdet för miljö och naturtjänster samt fiskerihushållningsuppgifter inom ansvarsområdet för näringar, arbetskraft och kompetens. Y-aspa ger också råd i regionförvaltningsverkets miljö- och vattenhushållningsärenden och ärenden som gäller Finlands miljöcentralers vattenuppgifter. Utöver detta betjänar Y-aspa delvis också i kommunernas och miljöministeriets allmänna miljöfrågor.

16.2 NTM-centralernas centraliserade uppgifter och specialiseringsuppgifter

En del av uppgifterna i anslutning till miljöskyddet är på nationell nivå centraliserade till NTM-centralerna, som har specialiserat sig på att sköta dessa uppgifter. De NTM-centraler som har specialiserings- eller centraliserade uppgifter, utvecklar och upprätthåller ett riksomfattande expertnätverk inom sin specialiseringsbransch, främjar informationsförmedlingen inom specialbranschen och ordnar utbildning i anslutning till sin bransch. Den regionala NTM-centralen kan också sköta tillsynsuppgifter inom sin specialiserings- och utvecklingsbransch på andra NTM-centralers verksamhetsområde, exempelvis för att trygga tillgången till specialsakkunskap.

NTM-centralernas viktigaste specialiserings- och utvecklingsuppgifter med avsikt på miljötillsyn har presenterats i tabell 4.

Tabell 4. NTM-centralernas viktigaste specialiserings- och utvecklingsuppgifter med avsikt på miljötillsyn.

Specialiseringsuppgift	NTM-central
Expert- och utvecklingsuppgifter inom gruvverksamhetens miljösäkerhet	NTM-centralen i Kajanal- and
Koordinerings- och experttjänster inom miljöskyddet för fiskodling	NTM-centralen i Egentliga Finland
Utvecklingsuppgifter i anslutning till tillsyn av kemikalielagstiftningen	NTM-centralen i Sydöstra Finland
Expert- och utvecklingsuppgifter inom bullerbekämpning	NTM-centralen i Nyland
Expertuppgifter i anslutning till miljöskyddet inom skogs- och kemikalie- industrin	NTM-centralen i Sydöstra Finland
Koordinerings- och experttjänster inom miljöskyddet för torvutvinning	NTM-centralen i Norra Ös- terbotten
Riksomfattande dammsäkerhetsmyndighet	NTM-centralen i Kajanal- and
Styrnings- och tillsynsuppgifter inom det riksomfattande producentan- svaret för avfallshantering	NTM-centralen i Birkaland
Koordineringsuppgifter i anslutning till det riksomfattande forsknings- och saneringsprogrammet för förorenad mark (programmet Maaperä kuntoon)	NTM-centralen i Birkaland
Ansvar för miljöförvaltningens kundservicecentral (Y-aspa)	NTM-centralen i Birkaland
Tillståndsrådgivningen för förnybar energi och kontaktpunktsmyndighet	NTM-centralen i Södra Österbotten

16.3 Information och kommunikation

NTM-centralen kontaktas ofta bland annat av verksamhetsutövare, privatpersoner och konsulter och man strävar efter att svara på frågorna så snabbt som möjligt. Rådgivning och styrning i frågor som gäller tillsyn ges också till kommunala myndigheter och privata medborgare.

Information och behov av den övervägs från fall till fall. Information om enskilda åtgärder såsom betydande utlåanden eller olycks- och skadesituationer eller förseelser ges vid behov exempelvis med pressmeddelanden eller på NTM-centralens webbplats www.ntm-centralen.fi/sodraosterbotten. I frågor som gäller information bedrivs samarbete med NTM-centralens kommunikationsexperter.

NTM-centralens tillsynsplan och tillsynsprogram och en beskrivning av hur fjolårsresultaten har verkställts publiceras på miljöförvaltningens webbplats (miljo.fi). På miljöförvaltningens webbplats (miljo.fi) publiceras också beslut och utlåanden som gäller verksamhetsutövarnas utredningar som skickats in med anledning av nya slutsatser för bästa tillgängliga teknik (BAT) och direktivanläggningar. På NTM-centralernas webbplats (www.ntm-centralen.fi/sodraosterbotten) läggs bland annat beslut om godkännande av anmälningar och kontrollprogram enligt vattenlagen fram såsom även beslut och kungörelser om sanering av förorenad mark.

Bilaga 1: Sammanställning i form av en tabell över NTM-centralen i Södra Österbottens tillsynsobjekt (tillståndspliktiga, anmälningsskyldiga och registreringspliktiga verksamheter enligt miljöskyddslagen, tillståndsbeslut som handläggs gemensamt enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen, verksamheter som registreras enligt avfallslagen, projekt som är tillståndspliktiga enligt vattenlagen).

NTM-centralen i Södra Österbotten övervakar inalles 982 tillståndspliktiga verksamheter enligt miljöskyddslagen, 1 anmälningspliktig verksamhet och cirka 500 tillståndspliktiga projekt som fordrar regelbunden tillsyn enligt vattenlagen och 399 registreringskyldiga verksamheter enligt avfallslagen.

Verksamhets- eller anläggningstyp	Lag, på vilken tillsynen grundar sig på	Antalet tillsynsobjekt
Armén	MiljöskyddsL	2
Livsmedels- eller fodertillverkning	MiljöskyddsL	21
Djurstall	MiljöskyddsL	149
Energiproduktion	MiljöskyddsL	22
Avfallsbehandling	MiljöskyddsL	40
Avstjälningsplats	MiljöskyddsL	75
Fiskodlingsanläggning	MiljöskyddsL	15
Kemisk industri	MiljöskyddsL	11
Trafik	MiljöskyddsL	9
Malm- eller mineralgrävning eller tagande av marksubstanser	MiljöskyddsL	3
Metallindustri	MiljöskyddsL	13
Skogsindustri	MiljöskyddsL	5
Framställning av mineralprodukter	MiljöskyddsL	
Annan gödselfabrik	MiljöskyddsL	
Övrig verksamhet	MiljöskyddsL	11
Framställning eller behandling av läder eller textilier i anläggning	MiljöskyddsL	6
Verksamhet som använder organiska lösningsmedel	MiljöskyddsL	
Bränsletillverkning eller lagring eller behandling av kemikalier eller bränslen	MiljöskyddsL	10
Pälsfarm	MiljöskyddsL	93
Torvproduktion	MiljöskyddsL	371
Reningsverk för kommunalt avloppsvatten	MiljöskyddsL	50
"Anmälningspliktig verksamhet i militärt bruk"	MiljöskyddsL	
Lager för flytande kemikalier, lagringsvolym: 1 000–50 000 m ³ (anmälningspliktig verksamhet)	MiljöskyddsL	1
Återvinning av avfall i markbyggande	MiljöskyddsL	3
Avfallstransportörer och -förmedlare	AvfallsL	399
Vattentäkt	VattenL	198
Bestående ändring av markområde till vattenområde genom att höja vattenståndet och med reglering	VattenL	80 st./200 tillstånd
Byggande av vattenkraftverk	VattenL	35 st./50 tillstånd